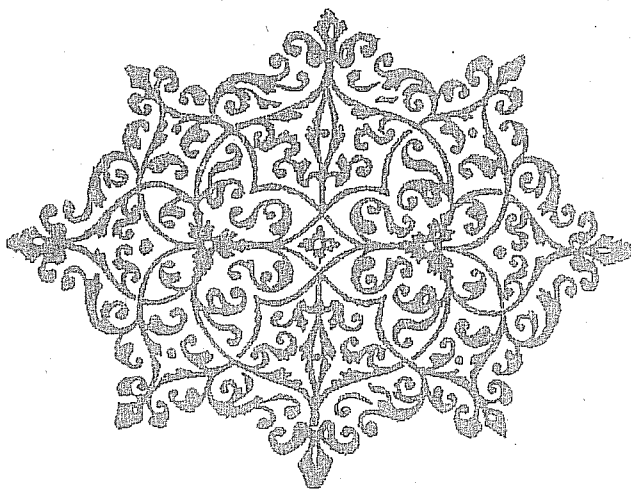

Nové Bratrské Listy

II. ročník 2000 číslo 5.

M. Jan Rokycana
Jan Efraim

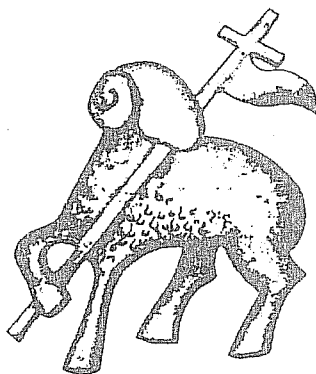
Potštejn
- 130 let sboru

Moravial 2000

Židovský kalendář

Zvláštní příloha:
JUBILEUM
M. L. Zinzendorfa
a E. D. z Reussů

„Znáte štědrost našeho Pána
Ježíše Krista: byl bohatý,
ale pro vás se stal chudým,
abyste vy jeho chudobou
zbohatli.“

obsah

editorial (*Bohumil Kejř*)

3 biblická úvaha
Blahoslavení tiš... (*Rudolf Borski*)

4 ekumena
Slavnost na Růžovém paloučku (*Jiř Polma*)

dějiny
5 Zvolení M. Jana Rokycana arcibiskupem
(*Živan Kužel*)
7 Jan Efraim (*Živan Kužel*)
7 500 let Jana Augusty (*Jiř Just*)
8 Potštejn - 130. výročí založení sboru (*Daniel Vacovský*)
12 Moje první návštěva v Potštýně (*Eugen Schmidt*)
13 Na březích Divoké Orlice (*Daniel Vacovský*)
15 Manželé Marešovi (*Bohumil Kejř*)

zprávy ze světové UF
17 Moravial 2000 (*Jiř Just*)
18 Ohlasy Moravialu (*Pavel Hejzlar*)

náš seniorát
20 Kalich (*Jiř Polma*)
21 Indiánské léto s dětmi (*Alena Tomášová*)
21 Potštejn - program 130. výročí
22 Dopis k situaci v Potštýně (*Ondřej Halama*)

23 jeden rok s židovským kalendářem

Nové Bratrské Listy

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze.

Adresa: Hálkova 5. 120 00 Praha 2, tel.: 02/ 24 94 18 70. E-mail: UF.PRAGA @ netforce.cz

Registrováno pod značkou MHMP - 7/99

editorial

Vážení čtenáři, pravidelní i vy příležitostní, milé sestry a bratři,

po letní delší odmlce jsme pro Vás připravili další číslo našeho časopisu.

Na počátku bych chtěl zmínit, co jste asi všichni zaznamenali - že Vatikán 4. září připomenul své stanovisko, že „existuje jediná církev Kristova, která žije v katolické církvi spravované nástupcem sv. Petra ve společenství s biskupy... proto ta církevní společenství, která neuchovávala platný biskupský úřad a úplnou podstatu eucharistického tajemství, nejsou církvemi ve vlastním slova smyslu“. Na jednu stranu je nám líto, že po několika krocích, které dávaly naději na urovnávání vztahů a prohlubování spolupráce mezi katolickou církví a reformačními církvemi, je třeba respektovat, že oddělení zůstává skutečností. Na druhou stranu si už zvykáme na stav, kdy někdo zpochybňuje, že jsme „církví ve vlastním slova smyslu“, že nám něco chybí, že nejsme dost dobří... A my sice vyznáváme, že opravdu nejsme nijak skvělí, že je v nás i mezi námi všelijaká nedostatečnost, ale žádná církev nestojí na svých „výkonech“, ale na Božím díle v Ježíši Kristu. A dokud jemu důvěřujeme a jeho slovu se učíme podvolovat, pak jsme jeho lidem, jeho církví a z toho se smíme radovat.

V tomto čísle se objevuje nová rubrika: Jeden rok s židovským kalendářem. I když vycházíme pouze 6x ročně, snad se nám podaří přiblížit důležité (a věříme že i podnětné) židovské svátky. Více se věnujeme tentokrát Potštýnu, jak kvůli výročí vzniku prvního sboru, tak i pro současnou situaci.

Přeji Vám užitek z uveřejněných článků.

Bohumil Kejř

biblická úvaha

„Blahoslavení tiší, nebo oni dědictví obdrží na zemi“

Matouš 5,5

V biblickém slovníku je pod heslem „Tichost“ mimo jiné napsáno: *„Řecký výraz PRAYS, který Kraličti překládají výrazem tichý, označuje v klasické řečtině člověka, jenž jedná laskavě, přátelsky a dovede zachovat klid myslí, ano až po lhostejnost za všech životních okolností. Blahoslavení tiší jsou zařazeni mezi ostatní blahoslavené, jejichž životní okolnosti jsou takové, že toužebně očekávají na zasažení Boží, při čemž je pokaždé vyzdvížena jiná stránka jejich utrpení. Tichým je zaslíbeno dědictví na zemi, o lidech čistého srdce Pán řekl: ... že budou viděti Boha.“*

Když chceme s někým vážně pohovořit, vyhledáváme nejlepší možnost a také tiché a klidné místo. Úvodem většinou povíme: „Dávej dobrý pozor na to, co ti řeknu!“ V takovém případě by nás každý hluk rušil. Když Bůh chce s námi hovořit a my s ním, ať v soukromých modlitbách nebo ve společenství věřících, setkání s Bohem vždy vyžaduje klid a soustředění. Když jsme obklopeni hlukem, stává se, že Boha neslyšíme. Jeho hlas přichází jako tichý vánek. Vzácný příklad nalézáme u proroka Eliáše (1. Král. 19. kap). Eliáš se skrýval před zlobou královny Jezabel v jeskyni, kde k němu Hospodin promluvil zvláštním způsobem. Přišel veliký vítr, zemětřesení, oheň, ale v těchto divích Hospodin nebyl. Pak teprve Eliáš slyšel tichý a temný hlas. Eliáš zpozorněl, ztišil se, zavinul si tvář, vyšel z jeskyně a pak slyší tichý a jemný Boží hlas: „Co tu děláš, Eliáši?“ Prorok

vypovídá Pánu Bohu svou bolest takto: *„Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“* Ten tichý hlas, který Eliáš slyšel, je moc poučný, protože se člověk musí ztišit, soustředit, aby hlas Boží dobře slyšel. Eliáš to učinil a ještě vylil, otevřel své nitro před Bohem a pověděl, co jej trápí. Nebyl Bohem zavržen za nedůvěru, ale byl dokonce pověřen vzácným úkolem... I my jsme podobní Eliášovi, tak často si stěžujeme, jak málo je dnes věřících lidí, jak mnozí hledají upokojení někde jinde, u jiných bohů. Stále však platí Boží pohled na situaci: *„Ale zachovám v Izraeli sedm tisíc, všechny ty, jejichž kolena nepoklekla před Baalem“*. Náš pohled je pouze povrchní, mnohdy ustrašený, ale Bůh vidí do hloubky. Důvěrujme mu celým srdcem a chceme-li jej slyšet, pak nepřekřikujme jeho tichý a jemný hlas!

Blahoslavení tiší, nebo oni dědictví obdrží na zemi - je to jedno z blahoslavenství z Ježíšova kázání na hoře a je pro nás velmi důležité. Pán chce, abychom byli tiší a pokorného srdce, pak teprve bude slyšet hlas svého Pána, tichost nám umožní rozeznat dobrý hlas od falešného. Je totiž mnoho hlasitých projevů, které se nám nabízejí k přijetí. Nebudeme-li ztišení, pak je budeme přijímat a tím se můžeme dostat na falešnou cestu. Naši praotcové byli nazýváni „tichými v zemi“. Ne proto, že mlčeli a nehájlí svou víru, činili tak slovem i písmem, ale jejich způsob života byl doprovázen tichostí srdce a láskou k Bohu a svému bližnímu. Tuto tradici našich praotců bychom měli

obnovit. Jsme totiž v dnešní době obklopeni nejrůznějším hlukem a křikem. Hlučnost zachvátila také i některé věřící lidi, neobejdou se bez ryčné hudby a všelijakého pokřikování a jsou přesvědčeni, že čím větší hluk, tím jistější důkaz přítomnosti Ducha svatého. Ale Boží hlas je jako tichý vánek! Může proniknout lidským hlukem do našeho srdce? Aby mohlo Boží dítě slyšet hlas svého Otce, musí se tíšit: „*v tichosti přijmete zaseté slovo, které má moc spasit vaše duše*“ (Jk 1,21) vybízí apoštol. A Pán Ježíš cituje proroka (Iz 61,1), když hovoří o svém poslání: „*abych kázal evangelium tichým*“.

Tichost před Bohem je otevřené srdce pro Boží oslovení, jen v tichosti lze zaslechnout Boží tichý hlas. Dnešní člověk se všude projevuje hlučně, chce se prosadit svým hlučným slovem a životem. Hlučnost se dostala i na místa svatá. Tam, kde by člověk měl v pokore stát před svým Bohem. Zdá se, že hlučnost, ať je v jakékoli formě, se může stát nástrojem satanovým, to on způsobuje často ten vítr, zemětřesení a oheň. Prorok Zachariáš (2, 17) nám říká, co máme činit, abychom unikli škodlivému hluku: „*Ztíš se před Hospodínem, veškeré tvorstvo*“, což znamená, že to bývá naše tělesnost a citové projevy, co zahlušuje přítomnost Ducha svatého. Pán chce, abychom byli tichými a očekávajícími na jeho slovo,

aby se dostalo do našich srdcí. V Žalmu 23 čteme o Božím působení: „... *k vodám tichým mne přivodí*“. Tiché vody, to je i slovo Boží. Jestliže ono je tichou vodou, pak ti, kteří přistupují, musí přicházet v celkovém ztišení, neboť: „*V obrácení a ztišení bude vaše spása, v klidu a důvěře vaše vítězství*“ (Iz 30, 15). V tom je síla křesťanského života. Právě ztišení má zaslíbení požehnání. Tiši obdrží dědictví na zemi a ne ti hluční.

Žádné tělesné projevy při zvěstování evangelia nezpůsobí zcela nově a dobré věci, ani v nás, ani kolem nás. Ježíš nás učí, jak máme žít a jak co máme dělat: „*Vezměte na sebe mé jho a uče se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším*“ (Mt 11,29).

Kdysi jeden bratr pověděl: „Pokud jde o hlučnost v projevech ve shromáždění, je to duševní vyžívání, ne duchovní. Učitelem i dárce tichosti je Ježíš, který nás vyzývá: uče se ode mne...“. Ježíš byl tichým Beránkem, vydával sebe za celé lidské pokolení, nikdy nebyl hlučným, jednal pokojně... Prorok o Pánu Ježíši pověděl: „*Nekřičí a hlas nepozvedá, nedává se slyšet na ulici*“ (Iz 42,2). Ježíš pokorně a tiše sloužil a přece jeho hlas zasáhl celý svět. Potřebujeme dotek Ježíšovy lásky, která by nás proměnila v tiché lidi, neboť oni mají zaslíbení Božího požehnání.

R. Borski

ekumena

Slavnost na Růžovém paloučku

Růžový palouček mezi obcemi Újezdec a Morašice nedaleko Litomyšle je opředen mnoha legendami, stejně jako zvláštní druh růže *Rosa Gallica*, která místu dala jméno. Podle jedné tradice je palouček místem loučení bratrských vyhnanců pro viru. 19.6.1921 byl na Růžovém paloučku odhalen pomník „Na věčnou památku

Českým bratřím“ - měděný obelisk nesoucí zlatý globus, obehnán mřížovou clonou. O pomník se zasloužil „Spolek přátel Růžového paloučku“ založený r.1903. Za války byl zakázán, po ní obnovil svou činnost, r.1950 byl opět zakázán a na další veřejnou činnost musel čekat do r.1990. Ke dni Husovu tu Spolek pořádá veřejné slavnosti.

Letošní slavnost se konala 2. července odpoledne. Byla zahájena státní hymnou a recitací A. Strejčka. Senátor Mgr. Jiří Brýdl připomenul 10. výročí obnovení Spolku přátel Růžového paloučku a poděkoval všem, kdo tradici Růžového paloučku udržují a rozvíjejí. Připomenul, že se zde nesměly konat slavnosti v době zbraní a v době špiclování, neboť pro totalitní režimy bylo „nebezpečné“ zdůrazňovat věrnost víře. Tuto věrnost křesťanské víře si připomínají účastníci slavností a sami svým životem ji chtějí zviditelnovat svými postoji a vztahy.

Ve druhém projevu promluvil prof. PhDr. ThDr. Tomáš Halík. Svými prvními slovy připomenul závěrečná slova novoročního projevu prezidenta Václava Havla z r.1990, parafrázi Komenského slov z Kšaftu: „Tvá vláda, lide, se k tobě navrátila.“ Dnes, po deseti letech, je třeba hodnotit, zda se vláda vrátila do čestných rukou. Končí tisíciletí, a tak by rok 2000 měl být i rokem smíření. Také mezi různými církevními tradicemi. Prof. Halík odmítl zásadu „či panství, toho náboženství“, která v tomto tisíciletí přinesla tolik utrpení. Krátce připomenul tři muže, kteří museli opustit svou zem: sv. Vojtěcha, J. A. Komenského v době násilné rekatolizace a arcibiskupa Berana. „Mnohokrát tekla krev a síla z této země.“ Dále se T. Halík přimlouval za nový pohled na dějiny bez předsudků. Připomenul nový pohled katolické církve na Jana Husa, vyznal, že se sklání před morálním a duchovním odkazem reformace, zminil i přínos katolických myslitelů, zvláště v době obrození. V závěru ještě zminil touhu Komenského po velké jednotě vzdělání - což je neobyčejně aktuální i dnes, abychom se mohli postarat o „vládu svých věcí“.

A. Strejček přednesl Husovu modlitbu a po ní oddíl o vládnutí a sebeovládání z Komenského Obecné porady. V pěveckém koncertu sólisty Národního divadla v Brně Pavla Kamase za doprovodu prof. Jiřího Doležala zazněly písně B. Smetany, A. Dvořáka, L. Janáčka. Po přestávce slavnost pokračovala koncertem brněnské „Moravěnky“.

Jiří Polma

dějiny

Zvolení M. Jana Rokycany arcibiskupem

21.10.1435

Jak k tomu došlo? Když se zadrhlo vyjednávání husitské delegace se zástupci basilejského koncilu, potřeboval císař Zikmund dovést přerušené jednání ke zdárnému konci, neboť na dobrém konci záviselo jeho uznání sněmem za českého krále. Proto svolal do Brna sněm, kterého se zúčastnili též poslové z Basileje. Nechtěli ustoupit požadavkům protistrany a sněmu hrozilo jeho rozpuštění. Toto nebezpečí odvrátil císař Zikmund zvláštním zápisem, kterým se zavázal v těchto

bodech, že:

- 1) bude udělovat beneficium pouze osobám domácím
- 2) nikoho nebude obesílat před cizí duchovní soudy
- 3) pořídí popis všech far a kostelů jak podjednou tak i podobojí a tento stav bude zachován do budoucna
- 4) stavové podobojí společně s kněžstvem zvolí arcibiskupa, kterému budou podřízení kněží podjednou i podobojí.

Císař se zavázal k dodržování tohoto zápisu a dále vymoci potvrzení pro nově zvoleného arcibiskupa od papeže. Na základě tohoto císařského zápisu byl zvolen 21.10.1435 pražským arcibiskupem Mistr Jan Rokycana, od roku 1429 generální vikář pražského arcibiskupství. Byl jmenován do této funkce arcibiskupem Konrádem z Vechty. Výsledek jednání s basilejským koncilem byl na sněmu v Jihlavě prohlášen dne 5. července 1436 (v předvečer upálení Mistra Jana Husa) čtyřmi jazyky a to latinsky, česky, německy a uhersky a vešel do dějin jako „basilejská kompaktáta“. Ta se stala součástí českého zemského práva. Císař Zikmund byl uznán českým králem v naději, že vymůže na papeži potvrzení zvoleného

arcibiskupa. Už nevymohl, neboť příští rok na svém útěku z Čech zemřel. Plánovaná jednotná církevní správa nebyla realizována. Pražské arcibiskupství spravoval olomoucký biskup jako administrátor s horní konsistoří pro kněze podjednou. Kněze podobojí spravovala dolní konsistoř sídlící na faře u Týna. Její první administrátor byl zvolený, ale papežem nepotvrzený arcibiskup Mistr Jan Rokycana. Každý nastupující panovník musel tento zemský zákon potvrdit a zachovávat, i když nebyl potvrzen papežem. O jeho schválení se stále jednalo. V roce 1448 papežský legát kardinál Karvajal si jej vypůjčil k nahlédnutí pro další jednání. Místo toho

*Rokycana podle vyobrazení
ve Schedelově kronice*

se snažil s listinou ujet. Stavovští jezdcí jej dohonili až v Benešově a musel ukradenou listinu vrátit. Ani za Jiřího z Poděbrad nebyla kompaktáta schválena a dokonce se Rokycana i král Jiří dožili jejich zrušení papežem Piem II. v roce 1468. Jako zemský zákon byla zrušena až vydáním Majestátu Rudolfa II. v roce 1609, když už církev podobojí opustila ve svém učení nutnost zachovávat apoštolskou poslušnost pro platné svěcení kněží.

Pražské arcibiskupství bylo obsazeno po dlouhé době administrování biskupy z Olomouce až v roce 1561 arcibiskupem Brusem z Mohelnice.

Živan Kužel

Jan Efraim

23.10.1600

„Muž vysoce vzdělaný, velice zkušený, nábožný a vysoce vážený“ - tak jej charakterisoval J. Malý ve svém Vlasteneckém slovníku historickém. Rodák z Mladé Boleslavi (Podolce) po absolvování místní bratrské školy nabyl svého vzdělání ve Vitemberku spolu s dalšími bratrskými studenty - Jiřím Strejcem, Pavlem Jesenem, Janem Kapito. Po studiích se zúčastnil překladatelských prací se svými spolužáky na IV. (Proroci 1587) a V. dílu (Apokryfy 1588) kralické bible. Stává se správcem sboru v Tuchoměřicích nedaleko Prahy. Tento sbor byl založen po zániku sboru v Brandýse nad Labem v roce 1547 konfiskací panství Krajířům po protestanty prohrané bitvě u Šmalkald. Tento sbor sloužil obyvatelům Prahy. Buď do něho dojížděli, anebo správce sboru dojížděl do Prahy a tam tajně konal shromáždění na různých utajených místech. Po smrti br. Kálefa v Mladé Boleslavi se stává současně i správcem mladoboleslavského sboru. 24.6.1584 je na synodu ve Slavkově zvolen spolu-starším a na synodu v Lipniku je 5.6.1589 zvolen biskupem. Tím se stává členem Úzké rady, jedním z představitelů Jednoty bratrské. Na synodu v Přerově (1594) se dělí kompetence sudích: br. Simeon Theofil Turnovský se stává sudím pro Polsko a br. Jan Efraim se stává sudím pro Čechy a Moravu. V roce 1596 se usazuje v Mladé Boleslavi. Zemřel v Praze 22.10.1600. Byl převezen do Mladé Boleslavi a pohřben do hrobu Jana Augusty (Křivoklátského vězně), který zemřel před 28 lety. Tento hrob se nacházel uvnitř stavby, kterou nechali Krajířové (boleslavská vrchnost) dodatečně postavit nad svou hrobkou na „pohřební zahradě“. V době protireformace byla tato stavba přistavěním věže proměněna na kostel sv. Havla. Výjimečně známe podobu jednoho z překladatelů bible kralické, neboť k úmrtí br. Jana Efraima byla vydána medaile s jeho portrétem (viz obr.), kterou zhotovil Antonio Abondio, dvorní medailér císaře Rudolfa II.

Živan Kužel

500 let Jana Augusty

K 500. výročí narození Jana Augusty uspořádaly město Litomyšl a Farní sbor ČCE vzpomínkový den. Celá akce byla zařazena do programu Den evropské kultury, který právě probíhal, čímž taky byla zajištěna dobrá propagace a poměrně hojná návštěvnost. A to také proto, že Litomyšl má v den otevřených dveří kulturních památek skutečně co nabídnout. Oslavy započaly přednáškou ThDr. Josefa Smolíka

„Bratr Jan Augusta“ ve sboru ČCE, poté následovala ekumenická bohoslužba v chrámu Povýšení sv. Kříže. Přítomné pozdravil mimo jiné též i ThDr. Jaroslav Škarvada, titulární biskup litomyšlský, kázání na 1. kap. listu Koloským pronesl br. Daniel Ženatý. Bohoslužba byla zakončena koncertem souboru Vocatus, v jehož repertoáru jsou i některé Augustovy písně. Polední přestávku většina návštěvníků využila k občerstvení v nádherně upraveném zámeckém pivovaru (zde se narodil B. Smetana) a poté i ke shlédnutí výstavy Jednota bratrská a Litomyšl, kterou připravilo zdejší muzeum. Odpolední program se odehrával na zámeckém nádvoří. PhDr. Luděk Rejchrt stručně nastínil odkaz Jednoty bratrské dnešku ve stejnojmenné přednášce, prof. KTF UP Olomouc PhDr. Miroslav Pojsl referoval na téma „Hereze - nebo svobodná cesta k Bohu?“. Velmi otevřeně a upřímně se snažil nahlédnout vznik Jednoty bratrské očima katolického historika. Poté následovalo „komorní drama pro tři hlasy“ od L. Rejchrt s názvem „Pře bratra Augusty“. Tato hra byla poprvé uvedena v Letohradě při příležitosti oslav 540. výročí vzniku JB v roce 1998 a od té doby má za sebou celou řadu repríz. Pojednává o posledních chvílích nemocného Augusty (L. Rejchrt), jeho bilancování nad svým životem, které je ovšem plné hořkosti a zklamání. V tuto zasmušilou chvíli však přichází milosrdný anděl (Simona Ester Brandejsová) a pomáhá Augustovi podívat se zpět do minulosti a přivádí ho k jinému, přímějšimu pohledu a nakonec k odpuštění a smíření. Ve hře se objevuje také Jakub Bílek, Augustův pomocník a služebník a Augusta sám rozmlouvá ve snu nebo blouznění s několika postavami, které výrazně poznamenaly jeho život - Ferdinand I., hejtman Šejnoch, Martin Luther (Davida Vávru v rolích těchto postav tentokrát vystřídal Egon Černý). Hra měla úspěch, i přesto, že její ozvučení bylo ve stávajících podmínkách dosti problematické a tišší pasáže dialogů občas zanikaly v šumu přicházejících návštěvníků zámku. Na závěr celých oslav si mohli návštěvníci vyslechnout několik písní Jana Augusty v provedení pěveckých sborů města Litomyšl.

Pořadatelé připravili opravdu důstojnou oslavu, Litomyšl opět dokázala, že si umí vážit svých historicky významných osobností a že právem náleží mezi nejprřednější kulturní centra naší republiky.

Jiří Just

POTŠTEJN

130. výročí založení sboru

„Bůh obnovuje to, což pominulo.“

Kazatel 3, 15

„Bůh jest mocen i z kamení vzbudit syny Abrahamovy.“

Matouš 3, 9

V důsledku emigrace v době vlády Ferdinanda I. Habsburského v roce 1547 i mnohem později, po nešťastné bělohorské bitvě, mnoho bratří a sester z Jednoty bratrské odešlo ze zdejšího kraje za hranice, především do Polska a

do Uherska. Mnozí však nenašli odvahu k tomuto ráznému kroku a zůstali doma s nadějí, že bouře a vichřice pominou a znovu přijde čas, kdy se budou moci přiznat ke své pravé víře. Léta přibývala, tuhá protireformace však

nepolevovala. Čtením Písma se znovu probouzelo svědomí a touha po spasení. A tak v první polovině 18. století dochází k nové vlně odchodů do emigrace. Z našeho kraje se jednalo především o litomyšlsko a pak oblast Čermné a Čenkovic. Jejich stopy vedou přes Hennersdorf a Gerlachsheim až k ustavení Bratrského sboru v Berlíně, v Rixdorfu.

A tak když císař Josef II vyhlásil v roce 1781 Toleranční patent, v Potštejně a v okolí se k evangelickému náboženství nepřihlásil žádný z obyvatelů. Působením katolických vrchností, působením jezuitů, kterým za Kašpara z Grambu patřila část panství (Kostelec n. O. a Vamberk), došlo v Potštejně k úplné asimilaci všech, kteří ještě v generaci otců a dědů mohli patřit k některé evangelické církvi. Městečko bylo zcela katolické.

Situace evangeliků po vydání tolerančního patentu však nebyla nikterak růžová. Dá se říci, že po smrti císaře Josefa II se ještě zhoršila. Mnoho slibů zůstalo jen na papíře. Římskokatolické náboženství vládlo. Až teprve vydání „Protestantského patentu“ v roce 1861 císařem Františkem Josefem I. zrušilo některá omezení a dalo evangelikům mnohé právní a organizační základy a zrovnoprávnilo evangelickou církev reformovanou i luterskou s církví římskou. Pro zahraniční Jednotu tento patent byl i podnětem pro práci v Čechách, protože připouštěl vznik nových náboženských spolků a jejich přidružování ke spolkům zahraničním. Jednota pochopila, že i jí jsou otevírány dveře k nové práci. A tak již generální synoda v roce 1862 v Ochranově hovořila o možnosti vnitromisijní práce v Čechách. Jednalo se především o pomoc stávajícím evangelickým církvím, návštěvy jejich rozptýlených členů a šíření evangelia do míst, kde žádná evangelická práce nebyla. Proto již v

roce 1862 přichází do Čech bratr Friedrich Emanuel Kleinschmidt, do té doby kazatel v Neusalz, s úkolem navštívit evangelické sbory, poznat jejich život a práci. Brzy se br. Kleinschmidtovi dostalo nových pomocníků, cestujících kazatelů. Pro Potštejn nejvýznamnější byl především br. Vilém Hartwig, který se usadil v Čermné a odtud prováděl svou činnost. (viz: 2NBL č.3) Podrobně se zprávou o českém díle zabýval i další generální synod v roce 1869. Především zásluhou americké a anglické větve Jednoty bylo České dílo osamostatněno a vytvořen orgán, Českomoravské komitě, které mělo tuto práci řídit.

Styk s evangelickou cizinou, umožněný „Protestantským patentem“, znamenal velké obohacení. Místní lidé poznávali zahraniční prostředí náboženské vřelosti a opravdovosti, proti doposud známé obřadnosti a povrchnosti, a tento vliv pak formoval i církevní život ve většině sborů v Čechách a na Moravě.

V první polovině 18. století se i do malého Potštejna dostávaly pokrokové myšlenky. K jejich šíření přispíval místní tkadlec Josef Holub. Své samostatné rozumy čerpal ponejvíce z novin. Sice všemu nerozuměl a ulpíval spíše na povrchu, ale i tímto způsobem se seznámil se jmény Jan Hus a J. A. Komenský. Navíc jeho sestra Marie Holubová sloužila u sedláka Čermáka v Mostku u Chocně. Čermák sám i celá jeho rodina byli věrnými vyznavači evangelia, horlivými členy evangelického sboru ve Sloupnici. Když pak Marie opatřila pro Josefa Holuba evangelickou Bibli, vytvořil se v Potštejně první čtenářský kroužek. Pravidelně se scházel v Suchánkově chalupě, nebo v domě Leimrově u Janebů. Okruh čtenářů se pomalu rozrůstal. Navštívili i reformované bohoslužby ve Džbánově u Ústí n. Orlicí, kde slyšeli kázání faráře

Čížka, které na ně zapůsobilo tak mocně, že po několika dalších návštěvách požádali čtyři členové tohoto kroužku o přijetí do reformovaného sboru. Skutečně byli také 27. srpna 1868 do církve přijati.

Jaké překvapení to bylo pro jednoho z pomocníků br. Hartwiga z Čermné, br. Václava Lochmana, když přišel do Potštejna a našel tento Biblický čtenářský kroužek. Na dřívějších cestách totiž br. Hartwig nenašel v městečku ani jiskérku evangelického povědomí. V únoru 1869 navštívil br. Lochman Potštejn znovu a přivedl sebou br. Karla Motla, dalšího ze spolupracovníků br. Hartwiga. Dlouho vespolek hovořili, zejména o cestě spasení. Písmo rozjímali, přičemž přítomné ženy „projevovaly starost o svoji spásu.“

Po těchto prvních návštěvách se styky mezi Čermnou a Potštejnem zintenzivnily. Br. Hartwig několikrát Potštejn znovu navštívil. Začaly se však projevat i první nesnáze. Potštejnští obyvatelé, místní správa a samotná vrchnost nepřáli těmto schůzkám. Vždyť by odtud mohla vyjít ošklivá nákaza a zamorit dosud pravověrné městečko. Účastníci museli snášet ústrky, pronásledování, posměšky a nadávky. Hrnčíři Suchánkovi bylo vyhrožováno i paličským listem.

Starosti nově probuzených však byla spíše skutečnost, kde najít nový duchovní domov? Věřili, že dílo Páně poroste a budou přicházet nově probuzení, především z řad členů katolické církve. Obrátili se na sbor ve Sloupnici. Farář Čížek byl ochoten tuto skupinu přijmout do svého sboru, ale byli příliš vzdálení od sborového jádra a nebylo možno zajistit pravidelnou obsluhu tohoto houfečku. A vydržovat si vlastního kazatele, na to byli příliš chudí a bez prostředků.

Potštejnští si vzpomněli na ty, kdo jim vlastně do této chvíle nejvíce sloužili

a obrátili se na br. Hartwiga do Čermné, aby jim zprostředkoval obsluhu z Jednoty bratrské. Vědí sice o své chudobě, ale spoléhají na milosrdenství a lásku Bratrské církve a pomoc Hospodinovu. V této důvěře sepsali dne 6. ledna 1870 žádost o vyslání duchovního a prostřednictvím br. Hartwiga ji odeslali do Ochranova. Vyznávají v ní svou touhu po Spasiteli, po službách Božích, po Božím slovu a na něm

založených svátostech stejně tak jako touhu po věrném pastýři.

„Drazí bratři v Kristu, budiž jméno Pána našeho Jezu Krista velebeno a uvýšeno od nás, že se otec nebeský rozpomenouti ráčil na nás lid svůj, kteří jsme dlouhý čas v temnosti chodili, a aj, nyní se zaskvělo to slunce spravedlnosti mezi námi a Duch svatý osvětlil nás... Drazí bratři v Kristu, s hlubokou pokorou a poníženou žádostí obracíme se k Vám a prosíme, kdyby Lásky Vaše tomuto tak důležitému dílu a spasení duší našich neodporovaly a nám takového věrného správce Vaše Lásky darovati ráčily. ...Naše přání srdečné jest, aby Večeře Páně vysluhována byla tak, jak slovo Boží poroučí ... Tobě ó Bože na výsosti poroučíme žádost naši... abychom vedeni byli jak Ty chceš...“

Br. Hartwig zaslal tuto žádost do Ochranova prostřednictvím br. Christiána Theobalda Wunderlinga, kazatele v

Gnadenfrei ve Slezsku a člena Českomoravského komitétu, které řídilo dosavadní práci Jednoty v Čechách. V červenci a srpnu navštívili Potštejn z pověření Ředitelství Jednoty bratři Theofilus Christlieb Reichel z Neusalz v Prusku a Theobald Wunderling z Gnadenfrei. Měli si na místě ověřit předpoklady k ustavení sboru po stránce právní a zjistit duchovní základ žadatelů, zvláště pak upozornit potštejnské, že Jednota není v Rakousku církví státem uznaná, že budou před zákonem jako soukromníci a bez vyznání. Bude to znamenat určitá omezení a potíže i ve vlastní sborové práci.

Po důkladném uvážení všech okolností došlo Ředitelství k přesvědčení, že sám Pán tu ukázal, že právě v tomto malém Potštejně, z malého hloučku prostých, chudých, ale po spasení dychtících lidí, má být ustaven první sbor obnovené Jednoty bratrské. Dne 1. září 1870 se ředitelství usneslo o tomto kroku, který způsobil v Potštejně velikou radost.

K přijetí nových členů se do Potštejna dostavili bratři Th. Wunderling a Ch. Buchner. Vlastní přijímání se konalo 16. října 1870 v chaloupce u Suchánků, ve světnici, která sloužila ke shromažďování již dříve a ještě po nějakou dobu měla sloužit novému sborečku jako provizorní modlitebna. Po kázání na text Žalmu 27 napomenul br. Wunderling přistupující ještě znovu ke zkoumání svého rozhodnutí. Jednadvacet dospělých a šest dětí se pak rozhodlo pro členství v Jednotě. Byla přečtena jejich jména a po slibu byli přijati podáním ruky a prohlášení za sbor obnovené Jednoty bratrské. Chvilé plná pohnutí byla ukončena slavením svatě Večere Páně.

Nový sbor byl zpočátku obsluhován br. Hartwigem z Čermné, jako první starší byli zvoleni br. Nespěchal z Prorub a br. Vávra ze Záměle. Bratři mysleli na

koupi nějakého domu, v němž by se upravila modlitebna a byt pro kazatele. Finanční prostředky získali darem od p. F. W. Grunwalda z Königsbergu (Královce) ve výši 3.000 tolarů. Za tuto částku koupili v Potštejně zánovní kamenný dům čp. 10. Nová bratrská modlitebna v tomto domě byla posvěcena dne 6. srpna 1871 za účasti br. Wunderlinga a dalších hostů z Gnadenfrei a z Čermné vedených br. Hartwigem, který také pronesl slavnostní kázání na základě textu Žalmu 84,1.

Dlouho se Ředitelství Jednoty rozhodovalo ohledně prvního kazatele. Nakonec byl losem vybrán br. Eugen Albert Edmund Schmidt, potomek moravských bratrských exulantů. Nejprve se br. Schmidt musel naučit česky, proto odešel v říjnu 1871 do Krabčic k reformovanému kazateli Šubertovi. Učil se velmi rychle, takže již po roce mohl nastoupit v Potštejně. První návštěvu učinil br. Schmidt v Potštejně o velikonoční neděli dne 31.3.1872. Sborem byl přivítán radostně, potštejnskou veřejností nevraživě, posměšným beraním bečením... Instalace nového kazatele se konala v neděli dne 13. října 1872.

Potštejnský sbor byl podle platných zákonů státem neuznávaný, proto musel překonávat řadu těžkostí. Na místo shromáždění směly být jen domácí pobožnosti se jmenovitě pozvanými hosty. Často se stávalo, že přišel četník a kontroloval pozvánky zúčastněných na nedělních bohoslužbách. Ani pohřební pobožnosti nebylo možno konat veřejně na hřbitově. Jinou těžkostí byl hmotný nedostatek malého sboru, odkázaného na milodary z ciziny. Nelze při tom zamlčet, že se sbor na takovéto dary až příliš spoléhal. Bylo velkým štěstím potštejnského sboru, že jeho prvním kazatelem se stal energický a podnikavý br. Schmidt. V poměru k lidem byl přísný, až strohý, ale měl

otevřené srdce pro potřeby všech. Od členů sboru vyžadoval kázeň a pilně dbal o duchovní růst svěřených mu oveček. Již roku 1872 nechal pro potřeby sboru vytisknout „Zásady a pořádky členův Bratrské církve v Čechách a na Moravě“. Roku 1873 vyšla první česky psaná Hesla, byl sestaven řád pro nedělní bohoslužby, k výchově mládeže měl sloužit roku 1877 vydaný katechismus „Naším dětem“, pro sborová shromáždění pořídil br. Schmidt nový zpěvník - výtah z českého kancionálu Berlinského (Rixdorfského).

Sbor se pod moudrým a obezřetným vedením Schmidtovým zvolna konsolidoval a také rostl. Za první desetiletí svého trvání vzrostl z počátečních 27 členů na 174 členy.

Ve svém dalším vývoji musel sbor překonávat řadu potíží vyplývajících z těžko ovlivnitelných vnějších podmínek v jeho okolí a ve světě, ale zároveň musel překonávat řadu vlastních problémů vyplývajících z vlastní nedostatečnosti, lhostejnosti a neposlušnosti svých členů, když mnozí zapomínali na tu první a největší lásku, která k nám přichází skrze milost ukřižovaného Spasitele. Přesto všechno prožívali bratři a sestry ve všech generacích Boží požehnání a posilu ve své práci. Tam, kde On chce, tam i kamení promluví. A důkazem toho jsme i my sami, že ještě dnes po 130 letech stojíme na tomto místě, že ještě dnes prožíváme Boží požehnání a ve svých srdcích přijímáme pověření pro další službu evangelia, tak jako ti první bratři a sestry v Potštejně.

Daniel Vacovský

Literatura a prameny:

Adolf Vacovský: „Do země otců“ a „V zemi otců“, in: Časopis Jednota bratrská, ročníky 1959-1961

Th. Wunderling: Zpráva o návštěvě Potštejna, in: Brüderbote 1871, č. 6

Th. Reichel: Bratrská církev v Potštejně, in: almanach Potštýn, vydáno Okrašlovacím spolkem v Potštejně 1897, s. 160-166

Catalog der Brüdergemeine Pottenstein mit Filialen

Diarium der Brüdergemeine Pottenstein

Moje první návštěva v Potštýně.

Eugen Schmidt

Jak jsem se těšil, až uvidím místo, až poznám lidi, u nichž bude mi působiti! Byl jsem ustanoven prvním kazatelem bratrské církve potštýnské, která byla založena dne 16. října 1870, a od října 1871 dlel jsem v Krabčicích u Roudnice, abych se naučil česky.

Dne 31. března 1872 na neděli velikonocní a zároveň v den svých narozenin chtěl jsem poprvé pozdravit svůj budoucí sbor a poprvé k němu promluvit. Den před tím jel jsem na stanici, odkud bylo tehdy do Potštejna nejbližší - do Chocně. Tu očekávali mne tři z budoucích mých svěřenců: J. Ptáček, J. Janeba a J. Holub. Dlouhou cestu, kterou jsme konali pěšky, nezkrátili jsme si tím, že jsme se bavili, nebo já alespoň se o to pokoušel, poslouchaje rady svých učitelů studoval jsem totiž nejprve a výhradně řeč biblickou, která se nám v klasické bibli Kralické dochovala, a dospěl jsem také začátkem února tak daleko, že jsem dovedl volně vykládati bibli, ale s obecnou řečí šlo to a jde dosud velice těžko. Když jsme po tříhodinovém pochodu vyšli ze Zákopanky, malebně rozkládal se před námi Potštýn pln jasu jarního slunce.

Byl jsem ve Švýcařích a na mnohém pěkném místěčku, ale Potštýn - teď už skoro můj Potštýn - nemusil se báti srovnání s místy sebekrásnějšími. Obyvatelstvo zdálo se mi ovšem méně

přívětivé než městečko samo a krajina kolem něho. Bylo už dávno známo, že přijede muž, jenž má pečovat o slabou větévku bratrské církve, a podle mých tří průvodců poznali hned, kdo jsem. Již při první chůzi městečkem vítali „berana“ známým zvukem málo přívětivým. Totéž opakovalo se za prvních tří čtyř dnů všude, kdekoliv jsem se objevil.

Farní dům v Bratrské ulici byl zakoupen již rok před tím. Zavedli mne tam. Nevypadalo to tam příliš vábně pod správou manželů Ptáčkových, k tomu na podlahách na více místech povážlivě objevovala se houba.

A jako na té mrtvé hmotě jevila se i na živých, na lidech, již měli tvořiti nový sbor církve bratrské, hned za prvních dnů mnohá slabost, mnohý nedostatek. Ale přesto přese všechno mohl jsem s hlubokým citem zvolati, co čteme v žalmu 103: „Dobrořeč duše má Hospodinu!“ A stejně dobrořečím Hospodinu i dnes, vzpomínám-li celých těch sedmnáct let, jež jsem tam strávil od podzimu roku 1872 až do roku 1889.

Jak se všechno zlepšilo za tu dobu! Jak požehnáním Božím mohutněl bratrský sbor hmotně i duševně! Jak útulným se stal náš farní dům, dům do něhož jsem roku 1873 uvedl svou ženu, kde se nám narodilo pět dětí, z nichž jedno však vzal si Pán Bůh zase k sobě. A kolik dobrých přátel získali jsme si - mimo několik zarytých nepřátel - mezi obyvateli potštýnskými a mezi letními hosty. Nezůstalo ovšem při pokřikování, jednou házeli po nás - po mně a po mé ženě - dokonce i kameny... Ale to bylo jenom několik špatných lidí! Celkem obyvatelstvo potštýnské sprátelilo se s námi a chovalo se k nám velmi vlídně. Posílám všem i milému městečku srdečný pozdrav a přeju mu, aby rostlo a prospívalo hmotně i duševně.

V Dubé, 26. května 1897

(Almanach Potštýn z roku 1897, s. 158-160 uspořádali Marie Habltová, Jiří V. Klíma. vydáno nákladem Okrašlovacího spolku v Potštýně n.O. vytiskl F. Šimáček v Praze)

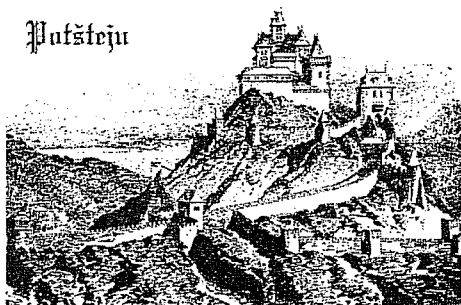
Na březích Divoké Orlice

z cesty do Čech roku 1890

Jedním z pozoruhodných návštěvníků Potštejna v devadesátých letech minulého století byl Rus Konstantin Jakovlevič **Grot** - profesor pedagogiky univerzity ve Varšavě. Potštejn navštívil několikrát - v letech 1890, 1892 a 1894. V roce 1892 dokonce se svým otcem Jakubem Grottem - náměstkem předsedy císařské ruské akademie věd v Petrohradě.

Grot o svém pobytu ve východních Čechách napsal poměrně obsáhlý článek, asi 77 stran, otištěný v časopise

Potštejn

Ruský věstník (ročník 1891, T. IV., s. 177n.). Jak Grot sám přiznává, svými návštěvami v Čechách se snaží dosáhnout sblížení Českého a Ruského národa. A úkolem článku bylo pohnout ruské čtenáře, aby cestovali do západních slovanských zemí. Sděluje své vzpomínky a poznatky lidem, kteří jsou obyčejně málo obeznámeni s územím a životem západních Slovanů, v naději, že vzbudí v některých z nich zvědavost

a úmysl hledat podruhé to, co je odedávna vábí do různých Saských Švýcar, Tyrol a pod., blíže v bratrských zemích slovanských.

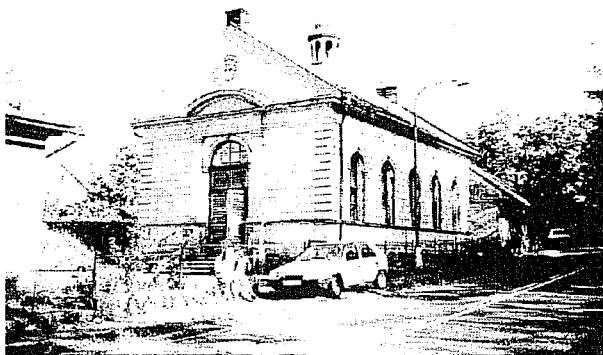
Při svém pobytu v Čechách jej jako pedagoga a slovanistu zajímala i osoba Jana Amose Komenského. Grot sám se svými studii o Komenském, zvláště v časopise „Slovanské obrazy“, přičiňoval o seznámení s jeho osobností. Zajímají ho vždy a všude památky po Českých bratřích. A zvláště v kraji kde Komenský žil. Zajímá ho starý sbor v Ústí nad Orlicí, Brandýs nad Orlicí, Žamberk a především kolébka Jednoty, Kunvald.

Je přirozené, že v Potštejně upoutala jeho pozornost nevelká „evangelická bratrská církev.“ Jak z jeho článku vyplývá, zúčastnil se některých sborových shromáždění, seznámil se s br. Theofilem Reichlem, tehdejším potštejnským kazatelem. Ve svém článku podrobuje novou Jednotu bratrskou poměrně ostré kritice:

„Je to česká větev církve hermnhutské“ - a když vykládá historii církve, dochází k závěru, že: „...přímých stoupenců a chránitelů podání, závětí a idejí staré slavné Jednoty česko-bratrské ani v Čechách, ani na Moravě není. Bratři se sice snaží a doufají rozšířit v Čechách, „odvolávají se na souvislost se starou Jednotou, snaží se navázat potrhane nitě, ale úspěchy jejich jsou dosti skrovné“ - píše Grot. „Otázku, má-li církev ta v Čechách budoucnost, lze“ - dle Grotova úsudku: „sotva zodpovědět kladně.“ Tuto skutečnost Grot vysvětluje: „Z části to je přísností jejich mravů, z části nedůvěrou, kterou budí v Čechách pokud se týče učení kosmopolitický, ale ve skutečnosti německý jejich duch a ráz.“

„Bratři mluví německy, neštítí se Němců, jako ostatní „dobří Češi“, v čemž jsou jim příkladem jejich duchovní, učící se česky. U nich je první věcí náboženství - křesťanská láska, a ta nedbá národnosti a jejich sobeckých zájmů. Než takové vysoké stanovisko masy lidu asi nikdy nepochopí. Katoličtí duchovní využívají nechuti k Němcům, říkají, že bratři chtějí germanizovat. Čpí to fanatismem, ale soudný člověk“ - píše Grot - „se ptá, není-li na tom byt i malounko pravdy. Ostatní čeští evangelíci sami se chtějí vymanit z německého vlivu.“

A přece se ruský filozof mýlil. Ještě po sto deseti letech zní v Potštejně slovo evangelia přinášené touto církví přes

všechny nesnáze a „pomluvy“ ze strany lidí. Díky Pánu za to, že ne lidské úsudky a představy, ale Jeho vůle a moc Ducha svatého probouzí nové následovníky a dělníky na vinici Páně.

(výše uvedené citace K. J. Grotova pocházejí z článku v Almanachu Potštýn z roku 1897, str. 76 a 77)

Daniel Vacovský

Manželé Marešovi

Ačkoliv nás od konce 2. světové války dělí 55 let, teprve nyní se zdá, že se ještě někteří z totálně nasazených vříši přece jen dočkají nějakého odškodnění... Budeme rádi, když bude tato smutná kapitola končícího století ukončena. Nechceme žít žádnou zášť, ale přece bychom neměli zapomínat na ty, kteří aktivně vzdorovali zrušnému režimu a s nevšední statečností bojovali za jinou podobu světa. Patřil mezi ně i **JUC. Rudolf Mareš**.

Narodil se 22.12.1909 v obci Štoky, okr. Havlíčkův Brod. V mládí jej ovlivňovalo a formovalo hnutí woodcraftu, později i evangelické prostředí. Stal se sekretářem IMCY a spolupracovníkem JUDr. Jaroslava Valenty (zastřelený v Mauthausenu 24.10.1942). Spolu s ním a dalšími věřícími lidmi, kteří byli přesvědčení, že zlu se musí odporovat (s PhDr. J. Šimsou, Dr.doc. Krajinou, manželi Glosovými, bratřími Miroslavem a Ladislavem Plecháčovými...).

R. Mareš se záhy ocitl v nebezpečí zatčení a musel se (s krycím jménem „Lišák“) konspiračně pohybovat po nejrůznějších úkrytech, nejčastěji na novopacku a v okolí Turnova. V této souvislosti také jako příklad obětavých spolupracovníků můžeme zmínit Františka a Vilemínu Drašnerovi (původně z Vamberka), členy pražského sboru Jednoty bratrské. I oni se prostřednictvím bratří Plecháčových podíleli na pomoci těm, kteří se ocitli pro svou činnost v nouzi a vážném ohrožení života. Poskytovali podle potřeby úkryt R. Marešovi i Dr.doc. Krajinovi (ten na římské jejich domu přečkal razii), kterého také sestra Drašnerová doprovázela vlakem do Turnova k br. kazateli Glosovi. Manželé Drašnerovi však byli také posléze

odhaleni a i se synem Františkem zastřeleni v Mauthausenu 24.10.1942 (ve stejný den jako J. Valenta).

Bratr Mareš 8.7.1942 navštívil v doprovodu turnovského kazatele br. Pavla Glose Krajínu (který mj. vybudoval první fungující radiospojení) a podali mu zprávu, že byl Valenta zatčen. V Praze se sešel s Peltánem (který se již jednou, v Cerhovicích, dostal za pomoci střelné zbraně z obklíčení). Chystali se na dohodnuté setkání s Rusým, které bylo naplánováno na 11.7.1942 v Kinského sadech. Jenže netušili, že MUV. Václav Rusý byl mezitím zatčen a po krutém výsledku a nelidském mučení prozradil dohodnutou schůzku. Mareš s Peltánem se tedy dostali do nastražené pasti. V blízkosti vchodu do sadů byl při obraně před zatčením František Peltán zasažen střelou do hlavy a během několika hodin zemřel. Rudolf Mareš byl zasažen kulkou do břicha a už ani nestačil rozlomit v ústech ampulku se smrticím jedem. Hans Siebert, vyšetřovatel, člen NSDAP, měl zájem na jeho udržení při životě, neboť jen tak jej mohl donutit k výpovědím. R. Mareš však statečně odolával. Něco si Siebert mohl jen zaznamenat, když Mareš blouznil ve vysokých horečkách... Tento vyšetřovatel také mlátil kazatele Glose při jeho konfrontaci s Krajinou.

Účast R. Mareše v odboji zasáhla také jeho manželku Ludmilu (roz. Gattermannovou, *26.4.1910 v Jesenici u Podbořan). Rovněž ona se musela již od října 1941 skrývat před gestapem, což bylo bolestivé i proto, že musela opustit malého synka. Plzeňská organizace ÚVODu jí opatřila falešné doklady znějící na jméno Anna Sobotková. L. Marešová se ukrývala v Poděbradech, když ztratila kontakt s manželem. Vypravila se ke Glosům a prostřednictvím J. Šourka se setkala s Dr.doc. Krajinou, aby zjistila, co se s jejím

manželem stalo. Mareš byl vězněn celkem 27 měsíců, většinou na Pankráci a krátce v Malé pevnosti Terezín. Byl popraven v pankrácké sekyrárně 20.10. 1944 v 16.00 hodin. V den své popravy napsal rodině tento dopis:

20.10.1944

Drazí!

Dnes se s Vámi musím rozloučiti. Děkuji Vám za vše, co jste pro mne udělali a vytrpěli a prosím Vás, abyste mě odpustili má provinění. Prosím Boha, aby Vás chránil, a aby byl otcem Tomíkovi za mne. Na moji památku si přečtěte z bible Jana kap. 17 a ze Zjevení kapitulu 21. Prosím Vás, abyste pro mne netruchlili a se netrápili. Já jdu do věčného klidu. Prosím, aby Tomík byl opravdový člověk a aby mamince vynahradil mou lásku.

Buďte stateční! Vaše obrázky mne do poslední chvíle těšily. Tomík se narodil z veliké lásky. Pozdravuji Vás všechny, mamínu, tatínka, Tomíka mého zlatého a ženu (dá-li to Bůh), také sestru, mého tatínka a Rittrovy děti i všechny přátele.

Jdu do věčného klidu a Vás prosím, abyste za mne žili a radovali se neboť svět má velké bolesti, ale je také krásný. Prosím pak Boha, aby mi odpustil hříchy a přijal mne k sobě. Poslední s Bohem a políbení. Váš Rudolf

P.S. Posílám zpět fotky.

(Originál dopisu má syn Tomáš, který žije ve Vancouveru v Kanadě)

Sestra Ludmila Marešová, která až do konce války žila v ilegality, oslavila letos v dubnu své 90. narozeniny. Kdyby se její tělesný stav alespoň trochu blížil jejím duševním schopnostem, neutechající vnitřní energii a zájmu o veškeré dění, určitě by patřila k nejpravidelnějším účastnicím našeho sborového života a snad právě ona by nás usilovně ponoukala ke sborovým zájezdům po památkách, kterých se do vysokého věku nadšeně účastnila. Ani nyní se však

zhoršujícím sluchem a menší pohyblivostí nenechává deprimovat a především její víra v živého Boha ji drží - jak již před 10 lety osvědčil v dopise farář M. Šourek:

Milá, vážená sestro Marešová... leží tu přede mnou na mém stole Váš dopis, hřejivý vlastním vyznáním víry i naděje, jež Vás vedla a provedla těžkými údolími Vašeho života, sílila a potěšovala v dobách klidnějších...

A my chceme dosvědčit, že křesťanská víra a naděje milou sestru Ludmilu sílí a potěšuje i v těchto dnech!

Sluší se připomenout, že 8.5.2000 obdržela sestra Marešová od ministra obrany Pamětní medaili při příležitosti 55. výročí konce 2. světové války.

Uveřejňujeme slova, která nám sestra Marešová napsala:

Víra je dar Boží, buď je, anebo není. O víře a lásce se nemluví - ty se musíš na člověku poznat. Hlavní věc je při nich vydržet za všech okolností až do konce života.

V mládí jsem četla Feuchtwangerovy Lišky na vinici. Bylo mi moc líto tak mladé hrdinky uprostřed všelijakých nesnází - a ten její konec a to byla matka od dětí... Když jsem tehdy jezdila ze Lhotky přes Kačerov do centra města Prahy kolem pankráckého soudu a věznice, kdyby mi tehdy někdo řekl, že tam bude 20.10. 1944 popraven v sekyrárně můj muž a otec našeho syna Tomáše Rudolf Mareš před svými 35. narozeninami, asi bych ho nechala zavřít do blázince. Bohužel na tomto místě bylo v letech nacistické okupace popraveno 2 700 Čechů. Je třeba si uvědomovat, že jsme tady jen hosty, všechno je dočasné.

Mnozí popravení odcházeli s vírou v Boha a s prosbou o odpuštění. Já jsem kdysi měla ráda dějepis, ale teď už vím, jak vypadá v praxi to lidské jednání, boj o moc a nemilosrdná krutost těch, kteří chtějí vládnout. Obdivuji už jen východ a západ slunce, vesmír a úžasnou přírodu,

kteřou nám Bůh stvořil pro obdiv, údiv, lásku a potěšení.

Hezkou oslavu 90. narozenin mi připravil syn Tomáš s manželkou Norou, kteří mě přijeli navštívit z Kanady. A také zde moji přátelé, kteří se o mne starají - manželé Hosnedlovi. Potěšilo mne i přání sester a bratrů ze sboru v Hálkové ulici, z YMCY a od dalších známých.

Sestře Marešové se bude zdát, že je zde o ní napsáno příliš mnoho. Snad ji upokojí, že toto je jakýsi dovětek k jejím narozeninám. A že chceme především poděkovat za ni, jejího manžela a všechny, které Pán Bůh posiloval a posiluje, aby se vzepřeli zlému a dokázali pro to přinést i osobní oběti.

Bohumil Kejř

zprávy ze světové UF

MORAVIAL 2000

Evropské setkání mládeže Unitas Fratrum, které se koná zpravidla jednou za tři roky (tentokrát však po čtyřech letech, poslední Moravial v Holandsku byl v roce 1996). Letos proběhlo v rekreačním areálu evangelické církve nedaleko obce Neckarzimmern u Mosbachu, spolková země Baden - Württemberg. Téma setkání znělo „Roots and Branches (kořeny a větve)“. Jednotlivé části programu byly zaměřeny především na Kázání na hoře a důrazy Zinzendorfa, které představují naše duchovní kořeny, naše navazování a rozvíjení vlastní duchovní cesty potom můžeme obrazně označit větvemi. Přibližně tak to vyjádřilo i logo Moravialu. Jednácím jazykem byla angličtina, k užítku však přišla i němčina, neboť Německo bylo nejsilněji zastoupenou zemí.

Několik desítek účastníků ve věku přibližně 18-27 let se v první polovině července sjelo z Německa, České republiky (6 účastníků, pouze 2 za „většinu“), Anglie a Sev. Irska, Nizozemí, Estonska, ba i z Jižní Afriky, aby strávilo společných deset dní naplněných bohatým programem. Dopoledne vždy

patřilo biblickému vyučování, a bylo zaměřeno k nějakému aktuálnímu tématu křesťanova praktického života. Téma se nejprve projednávalo společně a poté, rozdělení do skupinek cca po 6 lidech, měli jsme se v diskusi dobrat ke „kořenu věci“ a většinou zformulovat odpovědi na předem připravené dotazy. Z takto rozmanitého a bohatého materiálu se po dalším sejítí dotvořil nějaký společný závěr. Vedoucím této části programu byl vždy jeden člen organizačního týmu. Zvláštním případem byla přednáška Martina Theileho, člena rady Kontinentální provincie. Přednášel o Zinzendorfovi a počátcích obnovené Jednoty, nezůstalo ovšem pouze u historie, potíže a problémy, se kterými se byli nuceni vypořádat naši předchůdci, se čas od času znovu objeví, stejně tak ovšem můžeme čerpat z jejich bohatých duchovních zkušeností. Dopolední vyučování mělo vždy vysokou úroveň a bylo organizátory dobře připraveno.

Odpolední část programu byla většinou věnována výletům do blízkého i vzdálenějšího okolí, nebo sportovním hrám. Nádherná krajina v okolí řeky Neckaru a množství kulturních památek k tomu přímo vybízely. Prvním

místem, které jsme navštívili, bylo blízké městečko Mosbach se zachovalou středověkou architekturou, položené v malebném údolí, obklopené rozlehlými lesy. Dalším naším cílem byl Heidelberg, bývalé centrum Kurfiřtské Falce a velmi výstavné město, které v době renesance patřilo k nejvýznamnějším kulturním střediskům Evropy. Zdejší univerzita patří mezi největší v Německu, studenti dnes tvoří nezanedbatelnou část obyvatel města. Na zač. 17. století zde studoval Komenský, jedno z knihkupectví nese jeho jméno. Heidelberg je pro nás zajímavý také tím, že byl sídlem kurfiřta Friedricha V. Falckého, „zimního krále“, který však oba tituly ztratil, stejně tak i obě území kterým vládl a marně se pokoušel o jejich znovuzískání na bojištích třicetileté války. Na zašlou slávu falckých kurfiřtů upomíná rozsáhlý hrad tyčící se nad městem, který však leží z části v troskách. Válečné konflikty, které se přes město a kraj v minulosti přehnal, zanechaly zde viditelné stopy. Rozsáhlé zahrady, ležící v okolí hradu platily svého času za osmý div světa. Dnes jsou však z velké části nepřístupné.

Celý jeden den - neděle - byl věnován výletu do Bad Bollu, kde jsme byli přítomni bohoslužbám zdejšího sboru Jednoty. Bad Boll je nejen jedním ze dvou center Kontinentální provincie, ale také známým lázeňským místem. Po bohoslužbách, kde jsme zapěli tři písně z moravialovského zpěvníku (písně pro něj byly vybrány ze šesti jazyků), následovala prohlídka celého areálu a bratrského hřbitova. Nalezli zde poslední odpočinek i mnozí misionáři a pracovníci Jednoty. K obědu jsme byli pozváni do společenství badbollských bratří a sester. Ve volném odpoledním čase dali někteří účastníci Moravialu přednost lázni s léčivými účinky, jiní procházce po přilehlém parku a blízkém okolí. Poslední moravialovský výlet

směřoval na blízký hrad Hornberg. Jeho nejznámějším obyvatelem byl bezesporu rytíř Götze von Berlichingen (+ 1562), který proslul jedním vulgárním výrokem (používá se dodnes a nebylo by vhodné jej zde citovat) a také svou protézou - železnou rukou.

Nebylo-li odpoledne právě věnováno výletu, patřilo k němu tzv. „walk & talk“, procházka a povídání ve dvojici; velmi napomohly ke vzájemnému poznávání a navázání nových přátelství. Večery byly většinou vyplněny vystoupením jednotlivých výprav, které měly ostatním předvést podle svého úsudku to nejtypičtější pro kulturu jejich země a Jednotu v ní. Česká výprava provedla kombinaci diapozitivů s vyprávěním, stručnou charakteristikou duchovní situace v naší zemi, několika lidových písní, vyličení života našich sborů, práce mládeže atd. Obzvláště pohybově a hudebně nadané sestry předvedly nezapomenutelné zábavné vystoupení se zpěvem a tanečkem. A co by to bylo za pobyt bez noční hry! Jeden večer také patřil pouze hudbě, každý mohl předvést co umí a bylo věru co poslouchat.

Oficiálním zakončením Moravialu byla společná večeře Páně, kterou prostupovalo silné vědomí obecenství naplněného vzájemnou láskou, kterou „svět“ nezná. Samozřejmě k tomu patřilo i trochu smutku z blížícího se rozloučení, na Moravialu jsme se opravdu cítili jako jedna rodina.

Jiří Just

Ohlasy Moravialu

V závěru setkání měli účastníci možnost vyjádřit své pocity ohledně společně strávených dnů. Ač jsou sebrané anonymní odpovědi určeny především pro organizační tým nynějšího i příštího Moravialu, nejsou bez zajímavosti ani pro ostatní. Některé z odpovědí, které

zde tlumočíme, se totiž objevovaly tak často, že patrně mají i nějakou objektivnější vypovídací hodnotu.

1) Co bylo tvou nejlepší zkušeností?

„Setkání s mnoha mladými radostnými Moravany.“

„Atmosféra: jak osobní rozhovory, tak diskuse ve skupinách.“

„Kulturní večery.“ (V nich skupiny z jednotlivých zemí přibližovaly ostatním své národní, kulturní a církevní zvyklosti)

„Je to jak velká rodina.“

„Seznámil(a) jsem se s (novými) lidmi a brzy poznal(a), že pro mě mnoho znamenají.“

2) Tvůj nejhorší zážitek?

„Podivné rozdíly v našich přesvědčeních, potřeboval(a) jsem hodně síly.“

„Snad jen to, že už se možná neuvidíme.“

„Diskuse ukázaly, že někteří se zdráhají uvést slyšené Slovo do života. Přistě by bylo dobré slyšet víc povzbuzení, abychom se stali činiteli Slova.“

3) Co nového ses dověděl(a)?

„Církev Moravanů je dobrý místo.“

„Unitas Fratrum je nesmírně různorodá

církve a to je dobře. Věci nejsou černé a bílé.“

„Ačkoli jsme v naší zemi procházeli skrz problémy, mnohé jiné země v Evropě mají problémy také.“

„Musím se víc učit cizí jazyky.“

„Kouření je špatný! Žít s Ježíšem je dobrý.“

„Gótové (pozn.: odrůda anglických pan-káčů zastoupená i na Moravě) jsou milí, nemusíte se jich bát.“

„Potřebuji více přátel, co věří v Boha.“

„Křesťané mohou být dost odlišní, ale pořád jsou mými bratry a sestrami.“

citáty vybral a přeložil Pavel Hejzlar

VÝZVA PAPEŽOVI. Na počátku června se sešli v New Yorku ke společné konferenci biskupové obou severoamerických provincií Jednoty bratrské. Při příležitosti 300. výročí narození M. L. Zinzendorfa si připomněli také jeho přátelství s kardinálem Noaillem z Paříže. V této souvislosti se obrátili na papeže s prosbou, aby nezůstal pouze u vyjádření politování nad smrtí M. J. Husa, ale aby také potvrdil, že Hus

**Ochranovská Jednota bratrská a charismatické hnutí
- srovnání na základě myšlenek M. L. Zinzendorfa -**

je útlá brožurka z pera bratra M. Theileho, člena ředitelství Kontinentální provincie. Téma vychází z problémů současnosti - elementy „charismatické teologie“ měly za důsledek rozdělení české provincie, ale i sboru v Ochranově, kde vzniklo samostatné „Křesťanské centrum“ - a hledá odpovědi u nejvýraznější postavy Ochranovské Jednoty bratrské, M. L. Zinzendorfa.

Na několika málo stránkách autor dokládá, že i když zbožnost našich ochranovských otců byla niterná, emocionální a velmi barvitá, již Zinzendorf se ve významných akcentech rozešel i s tehdejší pietistickou teologií (porozumění Písmu, otázka autority, vztah hříchu a milosti) a je zakotven v teologii reformační více než bychom čekali.

Brožurku v překladu O. Halamy vydává v edici AGNUS Ochranovský seniorát - Distrikt Jednoty bratrské a brzy se dostane do našich sborů. Může nám být pomocí právě dnes, kdy v české provincii došlo k zásadní změně teologické orientace.

mluvil pravdu na základě evangelia

BRITSKÁ PROVINCE měla svůj synod od 10. do 14. července v Londýně. Synod zvolil nové vedení církve ve složení: Sestra J. Morten (předsedkyně) a br. D. Newmann jako plnočasoví pracovníci a bratři R. Hoopcroft a D. Woods.

Delegace světové Jednoty v NICARAGUI. Ve druhé polovině října navštívila delegace jmenovaná Světovou Jednotou naši provincii v Nicaragui. Členy komise byli ses. M. Wilde a br. H. Morgan USA a biskupové S. Thomas a S. Goff, z USA a Nicaragui. Tato naše provincie je dnes ohrožena etnickým konfliktem mezi Kreoly a Indiány.

náš seniorát

Kalich 2000

Letošní Husův den se konal v neděli 9. července. V některých sborech našeho distriktu-seniorátu se v tu neděli nekonala shromáždění - bratři a sestry přijeli do Železného Brodu, abychom se společně povzbudili v zápase víry. Příkladem odkaz Husův nás přitahuje k autoritě Písma, které nám velí sklánět se před Pánem Církve a nabízí útočištnou naději ve Spasiteli Ježíši Kristu.

Při dopoledním shromáždění kázal Ondřej Halama z Turnova na slovo Pána Ježíše: „Zůstanete-li v mém slovu,... poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými.“ (Jan 8,31-32) V Kristem darované svobodě i od sebe sama se mohl Jan Hus odvážit odvolat se ke Kristu proti mocné a viditelné církvi. Uprostřed všelijakých otřesů ve světě i v církvi zůstává pro člověka pevné místo: Kristovo slovo, Kristus sám. V něm je svoboda i pro oběť za druhé.

V tomto shromáždění jsme si také připomenuli 50 let společného života manželů Jindřicha a Růženy Halamových - je to i 50 let společné křesťanské služby na všech místech Jednoty bratrské, kam je Pán Bůh povolával. Jsme rádi a vděční, že ještě mají sílu k současné službě v Jablonci n.N. K jejich „zlaté“ svatbě je oslovil senior J. Polma

a požehnal jim.

V oznámení bylo tlumočeno pozvání na první brigádu při rekonstrukci nového sborového domu v Turnově - Sboru Českých bratří. V čase občerstvení a společného oběda byla příležitost pro rozhovory a prožívání radosti, že jsme spolu.

Počasí nebylo ten den příliš jisté, čekali jsme, jak nám bude přát při odpolední slavnosti na Kalichu. Cestou do Besedic nás „postrašila“ mírná přeháňka, během první společné písně však mohly být deštníky staženy, deštík ustal.

Pozvaným řečníkem byl Doc. ThDr. Jan B. Lášek z Husitské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V přednášce o Janu Husovi především zdůraznil jeho zápas o církev bez vrásky a poskvrny, a to zvláště od r.1412, kdy byly v Praze prodávány odpustky. Do tohoto roku také spadá Husovo odvolání se ne ke králi, papeži nebo koncilu, ale k osobnímu Spasiteli a soudci Ježíši Kristu. Takové odvolání neznalo soudobé kanonické právo. Přesto bylo toto odvolání Husovo ke Kristu návratem k víře novozákonních svědků víry: Boha je třeba poslouchat více než lidi. V této souvislosti bratr Lášek také přiblížil Husovy spisy, zvláště spis O církvi, ve kterém Hus vykládal své pojetí církve

jako souhrn lidí předurčených ke spáse, tvořících Tělo Kristovo, a kde také objasňoval, proč se stavěl proti stávajícímu řádu církve. Protože je třeba více poslouchat Boha než lidi, nemohl Hus odvolat své učení, jak o to usilovali soudci kostnického koncilu, aniž by byl na základě Pisma přesvědčen o jeho nesprávnosti.

O Božím slovu z ohně (5.Mojžíšova 5,24) kázala kazatelka Hana Jalušková z Rovenska p.Tr. Z ohně se ozývající Bůh mluví do lidských nejistot a přivolává i zmocňuje k věrnosti i za cenu osobních obětí.

Společně písně doprovázela na přenosné varhany Marcela Pallová a trubači z blízkých německých sborů Jednoty bratrské. Za dobré ozvučení skalní kotliny jsme vděční Josefu Hlubučkovi.

Ti, kteří po skončení shromáždění na Kalichu ještě zavítali do Železného Brodu, si mohli zakoupit a nechat si podepsat sborníček kázání J. Halamy st.: A kámen je ten tam. Přimo z vazačské dílny jej na odpolední shromáždění přivezl z Prahy bratr Kejř.

Jiří Polma

Indiánské léto s dětmi

Ochranovský distrikt pořádá o prázdninách již tradičně letní dětský tábor. Již podruhé proběhl v krásném prostředí u vesničky Jesenný, pod Jizerskými horami. Okolí je zde ideální pro konání různých výletů, vycházek i her a my jsme proto měli mnoho možností a podnětů, jak dětem zpříjemnit čas. Sjezo se zde na čtyřicet dětí z různých míst a různého prostředí. Některé z dětí se zde se zvěsti Bible setkaly poprvé.

Celý tábor byl ve znamení indiánské tematiky, která byla spojena biblickým programem i s celotáborovou hrou - „Po

stopách misionáře Davida“. David Zeisberger patřil k Moravanům, kteří v 18. století opustili pro viru naši zem a našli útočiště v Ochranově. Později se stal známým misionářem mezi Indiány na severu Ameriky (je to onen misionář David z Posledního mohykána od J. F. Coopera). Vedle toho, že jsme se dětem snažili zprostředkovat zvěst evangelia, tak jak ji přinesl Pán Ježíš a jak ji „roznášeli“ misionáři, dovídaly se děti i o nelehkém úkolu misionářů proniknout do cizí (indiánské) kultury a snažili jsme se jim přiblížit i důvody, které misionáře vedly k takovým riskantním cestám.

Samozřejmě se děti, jako správní Indiáni, učily střilet z luku, stopovat zvěř, musely projít náročnou indiánskou stezkou a prožily si den v indiánském ustrojení. Nechyběly zde večerní táboráky a také sportovci si přišli na své při táborové olympiádě.

Počasi nám skutečně přálo, takže jsme s koupáním neváhali ani chvíli a pro děti to byla alespoň malá náplast za ten červencový déšť. Než jsme se nadáli byl tábor u konce, ostatně s celými prázdninami to bylo podobné.

Proto přejeme všem dětem mnoho úspěchů ve škole, radostná setkávání ve sborech a při víkendech dorostu a za rok opět nashledanou.

Alena Tomášová

130. výročí obnovení Jednoty bratrské v „zemi otců“ Potštejn

21. a 22. října 2000

Milé sestry a milí bratři,
v jubilejním roce 2000, kdy si připomínáme 300 let od narození M. L. Zinzendorfa a 500 let od narození Jana

Augusty, dvou významných osobností staré i obnovené Jednoty, chceme si připomenout ještě jedno jubileum. 130 let obnovení Jednoty bratrské v Čechách a na Moravě. Bylo to 16.10.1870, kdy byl ustaven první sbor v Potštejně.

Ochranovský distrikt Jednoty bratrské - Ochranovský seniorát při ČCE - spolu s Ochranovským sborem v Potštejně vás proto srdečně zvou do Potštejna

sobota:

zpěvní hodina, zahájení výstavy - v 19:00

neděle:

slavnostní bohoslužby - v 9:30

káže host oslav: biskup Theo Clemens z Rixdorfu

odpolední shromáždění - Hody lásky - ve 14:00

historické zamyšlení D. Vacovského, biblické slovo, bratrské i soudobé písně, pozdravy ekumenických přátel

Hlavní shromáždění se konají **v zámku**, v prostorách, kde zasedal Unity synod 1967. K této příležitosti bude vydána knížka a připravena výstava - snad již v novém sborovém domě.

Objednat nocleh a zamluvit nedělní oběd můžete na adrese sboru:

Ochranovský sbor při ČCE, Českých bratři 8, 517 43 Potštejn

tel : 0445 - 571 448

Dopis k situaci v Potštejně

Bůh, který učinil svět a všechno, co je v něm, ten je pánem nebe i země, a nebydlí v chrámech, které lidé vystavěli.

Sk 17:24

Pavlovo vyznání před Athéňany na Areopágu nebylo pro vyznavače Hospodinovy ničím novým. Již ve Starém zákoně - kde chrám hraje velevýznačnou

roli - najdeme vyznání ukazující tímž směrem. Bůh nepřebývá v domech, které jsme my postavili.

Církev tuto pravdu v průběhu dvou tisíciletí nescíslněkrát prokázala svým životem. Kolikrát byla vyhnána ze svých kostelů a modliteben a zahrnuta do lesů a katakomb. A právě to býval často Boží impuls k obnově církve i jejímu růstu. V době pobělohorské došlo ke konfiskaci majetku a vyhnání mnoha členů Jednoty - a přesto z „ostatků“ povstala nejsilnější reformační církev u nás, dnes Českobratrská církev evangelická a v Ochranově Obnovená Jednota bratrská, která svou misii zasáhla šest kontinentů světa. Církev není na svých „chrámech“ závislá, ale zároveň si jich váží. Jsou mimo jiné součástí kulturního a duchovního dědictví.

Také my jsme museli v uplynulých dvou letech opustit sborové prostory a kostelík, který nám je drahý a jehož opravu a údržbu jsme po léta finančně i prakticky podporovali. Co se zde nauklizeli a napracovali „od Vacovských, Vecků, Štěrbových, Dyntarů“ a později pak třeba od „Halamů nebo Tomášových nebo i sester z Trnova“, abych zmínil jenom některé z těch, kteří se dnes scházejí při bohoslužbách v malé klubovničce důchodců.

Bylo to pro nás bolestné, „ztratit“ kostelík. Když se v něm přestali scházet, žádali jsme D. Heřmana o možnost konat zde bohoslužby. Byli jsme odmítnuti. I v tomto jsme však mohli zakusit pravdivost biblického slova. Kolikrát jsme prožili v té naší klubovničce požehnané shromáždění. A když se nás zde naposledy vtěsňalo na padesát, byla to snad i jakási předzvěst růstu.

Jsme však zaskočení další zprávou. Nejen že v loňském roce, právě po sto letech, ustalo v potštejnském kostelíčku zvěstování evangelia, ale dnes jsou již prodány i lavice, které patří k původnímu vybavení a kostelík má být

využíván jako dílna a sklad klavírů. Co k tomu dodat?

Nelze v této souvislosti nevzpomínat na dobu nedávnou, kdy byla namnoze bourána historická jádra měst, aby je nahradily nevzhledné paneláky nebo „samošky“ socialistického typu, kdy byly zavírány některé kostely a přeměněny ve skladiště. V uplynulých letech u nás v mnohém zvítězilo kulturní barbarství, z jehož důsledků se jen pomalu vzpamatováváme. I tento barbarismus byl ovšem nesen vizí nového, krásného a spravedlivého světa. Jak to dopadlo, víme.

Čeho jsme svědky dnes v Jednotě bratrské? Proč byli z Jednoty vyloučeni a vytlačeni členové, kteří po léta duchovně i finančně nesli naše sbory? Proč se dnes nesmíme scházet v kostelíku, který máme rádi, když se zde jiný sbor neschází? Co je to za církev, která namísto aby kostel otevířela pro zvěst evangelia z něj udělá dílnu? Jaké svědectví dává svému okolí? I pro mnohé, kteří se k církvi nehlásí, je to neuvěřitelné a skandální.

Když v červnu loňského roku napsali členové staršovstev dnes devíti Ochranovských sborů dopis ekuméně, stálo zde: „*To, co se nestalo v Jednotě bratrské po čtyřicet let totality, to vykonali P. Krásný, J. Pleva a E. Rucký v průběhu jednoho roku*“. To trefně platí i o našem potštejnském kostelíku.

Ale ještě něco více. Vnitřní zařízení kostela má historickou a kulturní hodnotu. Vedle kostela v Dubé je potštejnský kostelík jediný v ČR, který je vystavěn a (byl) vybaven v ochranovském stylu. I když není registrován v seznamu památek - pouze je evidován jako zájmový památkový objekt - každý kulturní člověk by k němu jako k památce měl přistupovat. (Není pravda, že by lavice byly rozlámané a rozbité. Víme, jak vypadaly ještě v roce 1998). Můžeme věřit, že se výprodej tohoto unikátního kostelíka zastavil u lavic?

Milí bratři a sestry, naše jednání nesmí být neseneno nenávistí ani hořkostí. Před takovými postoji je třeba naše srdce střežit. Na druhé straně nás ale naše víra volá k odpovědnému jednání. Chceme proto o skandální situaci informovat všude, kde je to možné a usilovat o to, aby kostel znovu sloužil shromážděním. Pokud někdo z vás ví, nebo zjistí, kam byly lavice prodány, dejte nám vědět. I kdybychom jich zachránili jenom několik, stojí to za to. Prosím vás o modlitby za Potštejn. V naději, že se zvon z exulantského sboru v Nížkém opět rozezvučí nedělním ránem, že do adventního času zasvítí svícny z Rixdorfu a v kostelíku opět zazní radostná zvěst evangelia.

Váš Ondřej Halama

jeden rok s židovským kalendářem

Židovský kalendář je velmi specifický a asi bychom se jej hned tak nenaučili. Museli bychom si přivykat na jiné počítání, včetně letopočtu (nikoliv rok 2000, ale 5760). Chceme alespoň rámcově sledovat od židovského Nového roku ty důležitější náboženské svátky, přibližovat jejich význam a alespoň několik poznámek, jak je židé slavili a slaví. Doufáme, že to bude podnětné i pro nás, křesťany. Do tohoto čísla se nám vejdou: Nový rok, Den smíření - oba patří mezi tzv. Vysoké (přísné) svátky. A ještě uvedeme z poutních svátků ten, který se nazývá Sukot (Svátek stánků).

Vysoké (přísné) svátky

V nich se připomíná nevěrnost člověka vůči Boží věrnosti. Duchovním obsahem těchto dní je modlitba, spravedlnost, dobročinnost a pokání. Od toho je odvozen název těchto svátků - přísné, protože v nich spíše než radost převládá kritický postoj k sobě samému v oblasti vztahů vůči Bohu a lidem.

Do této kategorie řadíme dva svátky: Roš ha-šana „Nový rok“ a Jom kipur „Den smíření“. Hlavní myšlenkou těchto svátků je *tešuva* („návrát“). Tento „návrát“ má dvojí význam. Jednak je to vědomí o porušení smlouvy a vůle k jejímu obnovení; vědomí o zradě Tóry (Zákona) a znovupodrobení se její autoritě.

To, že za zlo není odpovědný Stvořitel, ale že si za něj může člověk sám, který ho vytváří, nám potvrzuje *tešuva*. Zároveň nám však dává jistotu, že brány nebeského království nám nejsou zavřeny navěky, ale že každý má možnost se do „ráje“ navrátit. Důležitými prvky návratu k Bohu jsou *tefila* (modlitba) a *cdaka* (doslova „spravedlivost, zbožnost“, také „dobročinnost“).

Tyto dva svátky na sebe navazují. Roš ha-šana se světí prvního dne měsíce *tišri*. Jom kipur se světí desátého dne stejného měsíce. Svátky a deset dní mezi nimi tvoří takzvané *aseret jeme tešuva*, což znamená „Deset dní pokání“. Jinak se toto období také nazývá „dny hrůzy“.

Roš ha-šana

29.10. 2000

Je to sice „Nový rok“ (doslova „hlava roku“), ale ne v přísném kalendářním smyslu, protože podle příkazu Tóry (Ex. 12, 2) má být za „počátek měsíců“ považován měsíc nisan a proto musí den „slavnostního odpočinku“ prvního dne „sedmého měsíce“ (Lev. 23, 24) připadnout na 1. tišri a být počátkem roku (*roš ha-šana*) v náboženském smyslu. Roš ha-šana je začátkem počítání roků. Je to nový rok podle obsahu. Na prvním místě se v něm připomíná stvoření světa. Podle rabiho Eliezera bylo šest dnů stvoření ukončeno stvořením Adama a Evy právě prvního dne měsíce tišri, na který Roš ha-šana připadá. Proto se mluví o „ráji“ a o jeho opětném získání.

Nový rok se také nazývá *Jom teru'a* „den troubení“ a *zichron teru'a* (upamatování troubením). Názvy vznikly z troubení na roh - *šofar*, kterým se svolával lid ke sklizni. Dnes je zvuk rohu připomínkou stvoření, vyvolává vzpomínku na obětování Izáka a na zjevení na Sinaji, připomíná napominání proroků, zboření chrámu, den soudu, potřebu obrácení, ale také vykoupení Izraele.

Další název pro Roš ha-šana je *Jom ha-zikaron* „vzpomínkový den“. Název je odvozen od toho, že si Bůh „vzpomíná“ na člověka. Dočítáme se o tom v biblických textech (Gen. 21, 1-4; 1.Sam. 1, 19-20; Gen. 22, 1 a Jer. 31, 20).

Ovšem i člověk by měl „vzpomínat na Boha“, totiž nezapomenout, že Bůh vždy „vzpomíná“ na něj, že jej miluje a ochraňuje. Krásné vyjádření „vzpomínky Boží“ najdeme u proroka Jeremiáše: „Což je mi Efrajim syn tak drahý, dítě mého potěšení? Kdykoli však o něm mluvím, znovu a znovu si ho připomínám. Proto je mě nitro nad ním zneklidněno. Slituji, slituji se nad ním, je výrok Hospodinův“ (31, 20). Poslední název tohoto svátku je *Jom ha-din*, „den soudu“. Lidé jsou přivoláni Božím soudcem, aby byli souzeni za své činy. Ovšem tento soud nemá zavrhnout lidi, nýbrž obracet je a odpouštět jim.

Na Roš ha-šana jsou podle tradice úplně spravedliví zapsáni do Knihy života (*Sefer hachajim*) a úplně zlí do knihy smrti, zatímco osud ostatních zůstává

otevřený, dokud není na Jom kipur vynesena konečný rozsudek. Proto si v tento den věřící navzájem přeji: „Kéž je tvůj osud zapsán a zpečetěn pro dobrý rok“. Další přání pro tento den zní: „Šana tova“ („Dobrý nový rok“).

Během týdne před Roš ha-šana se věřící modlí každé ráno modlitby pokání. Liturgie tohoto svátku je velmi členitá a dlouhá. Atmosféru slavnostní bohoslužby umocňuje výzdoba synagogy, kde převládá bílá barva.

Troubit na šofar, beraní roh, se má podle tradice po dobu celého měsíce před Roš ha-šana a je také jednou z částí bohoslužby tohoto dne. Zvuk šofaru má věřící připravit na den soudu a probudit je, aby se rozpomněli na své skutky a činili pokání a litovali svých špatných činů.

Další důležitou část tvoří obřad nazývaný *tašlich* („odhodiš“). Je to průvod, který se koná prvního dne svátku před západem slunce. Židé se při tomto obřadu shromáždí na břehu řeky, aby do ní vhodili své hříchy. Koná se tak v souladu s Micheášem (7,19-20). Když stojí průvod na břehu, odříkávají se žalmy 33 a 130 a poté tato modlitba: „Kdo je Bůh jako ty, jenž odpouští hřích a promíjí provinění vůči zbytku svého dědictví? Nechová navždy svůj hněv, neboť má zalíbení v milosti. Půjde nám vstříc, opět se nad námi smiluje a zahladí naše provinění. Tak odhodiš do mořských hlubin všechny jejich hříchy a všechny hříchy svého lidu, domu Izraele, uvrhneš na místo, kde již nebudou připomínány a brány na zřetel, takže již nikdy nepřijdou na mysl.“ O Roš ha-šana se nosí bílé oděvy jako symbol čistoty.

Jom kipur

8.10. 2000

Je to vrcholný a závěrečný den z „deseti dní pokání“ a připadá na desátý den měsíce tišri. Tento svátek se nazývá také *Jom ha-kippurim*, což stejně jako *Jom kipur* znamená „den smíření“, nebo *Šabat šabatot*, tj. „šabat šabatů“ či „šabat slavnostního odpočinku“.

Je to den velkého usmíření s Bohem. Lid se na základě Tóry považuje za očištěný od všech svých hříchů (Lev. 16, 29-34; 23, 27-32). Toto „vymazání hříchů“ je darem od Boha.

V době chrámu právě na Jom kipur velekněz, oděný do bílého roucha, vstupoval do velesvatyně, kde vykonával smírné obřady za hříchy Izraele. V tento svátek se odpouští mezi člověkem a Bohem. Přestupky, kterých se dopustí jeden člověk vůči druhému, jsou odpuštěny pouze po usmíření těchto dvou lidí. Boží odpuštění souvisí s odpuštěním mezi lidmi. Před Jom kipur je proto zvykem, že jednotlivci žádají o odpuštění všechny, s nimiž měli nějaké vážné neshody, nebo ty, kteří se mohli cítit jejich jednáním dotčeni.

V tento den je vyhlášen přísný 24-hodinový půst, trvající od západu slunce do setmění následujícího dne. Půst se vztahuje na muže od třinácti let a na děvčata od dvanácti let věku. Věřící toho dne nejedí ani nepijí, nekoupou se (je povoleno umývat si pouze prsty a oči), nepoužívají kosmetické prostředky, nenosí koženou obuv, neboť v tento den není možno předstoupit před Boha v botách, pro jejichž zhotovení muselo být zabito nějaké zvíře, a zdržují se manželského styku.

Ve výzdobě synagogy i na oděvu účastníků dominuje bílá barva. Symbolizuje čistotu, která má být dosažena upřímným vnitřním obrácením. Hlavními prvky, charakteristickými pro *Jom kipur* jsou: vyznání hříchů, čtení z Bible, a závěrečný obřad nazývaný *ne'ila*.

Těžiště svátku Jom kipur je ve vyznání hříchů. Pětkrát za den se opakuje modlitba *viduj*. Má podobu dlouhé kajicné formule a skládá se ze dvou abecedních vyznání hříchů: *ašamnu* „provinili jsme se“, a *al chet* „za hřích, který jsme spáchali“. V modlitbě je výčet 66 druhů hříchů. Při vyznávání těchto hříchů se kajícíci bijí v prsa.

Při odpolední modlitbě se čte text Lev. 17 a kniha Jonáš, jejímž hlavním motivem je pokání. Závěrečná liturgie, která začíná s blížícím se soumrakem, se nazývá *ne'ila* „zavírání bran“. Při ní se čte žalm 145 a další modlitby. *Ne'ila* je připomínkou modlitby, která se v Jeruzalémě odříkávala, když se zavíraly na konci dne brány chrámu. Po rozboření chrámu přešla tato modlitba do liturgie jako uzavření svátku Jom kipur. Když se účastníci bohoslužby rozcházejí, navzájem si přeji: „Šťastné konečné zapečetění“ (v Knize života), nebo „Dobrý konec“.

Poutní svátky

Jsou to svátky, které oslavují nejvýznamnější události v dějinách Izraele a to: exodus, smlouvu a vstup do zaslíbené země. Poutními svátky se nazývají proto, že se už za biblických dob vyznačovaly velkým přílivem poutníků, kteří přicházeli do jeruzalémského chrámu vykonat předepsané oběti na základě biblického příkazu.

Tyto svátky jsou také zemědělskými svátky. Patří mezi ně: Pesach, Šavu'ot a Sukot. Tyto svátky souvisejí s nejdůležitějšími sklizněmi přes rok a vyjadřují vděčnost Bohu za to, že živí svůj lid. O svátku Pesach se oslavuje sklizeň ječmene na jaře, o svátku Šavu'ot sklizeň obilovin v létě a o svátku Sukot se slaví sklizeň ovoce na podzim.

O zmíněných třech svátcích se část úrody obětovala Bohu. Oběť o těchto svátcích znamenala, že si je člověk vědom toho, že úrodu, kterou má, dostává od Boha jako dar k uspokojení svých potřeb. Za těmito svátky stojí také uvědomění si, že obživu pro lid nevyrobil člověk, ale že dary země jsou důkazem Boží lásky k lidem. Bible proto naléhá, aby o svátcích nikdo nehladověl a aby se všichni hojně najedli (Dt. 16,14). Nasycení chudých má teologickou souvislost s Božím nařízením, aby plody země byly k radosti všem. Tím, že chudí budou užívat jeho darů stejně jako bohatí, se zhmotňuje Boží vůle a naplňuje se Boží království.

Izraelský národ si od ostatních národů přivlastnil tyto tři zemědělské svátky, ale postupem času přesunul význam ze zemědělství na podstatné události své historie z biblické doby. Při svátku Pesach se připomíná vysvobození z Egypta, při svátku Šavu'ot darování Tóry a při svátku Sukot potěšení z plodů Tóry (Zákona). Zemědělský význam ovšem zčásti zůstává dál, protože úroda v zaslíbené zemi, která „bude oplývat mlékem a medem“, je podmíněna dodržováním Tóry - smlouvy s Bohem (srv. např.: Ex. 3,8; 3,17; Dt. 6,3). K tomu se váže také uznání úrody jako dar od Boha pro všechny lidi.

O poutních svátcích je zvykem přát: „*Moadim le-simcha*“ („Veselé svátky“), odpověď zní: „*Chagim u-zmanim le-sason*“ („Radostné svátky“).

Sukot

13. 10. 2000

Sukot doslova znamená stany, stánky; správný název svátku je *Chag ha-sukot* („Svátek stánků“). Sukot začíná patnáctého dne měsíce tišri, pět dní po Jom

kipur a Izraelci při něm oslavovali radost z poslední sklizně roku, jak připomíná další název tohoto svátku „slavnost sbírání“. V té době se sklízely zejména plodiny pro výrobu oleje a vína.

Tento svátek trvá sedm dní a končí den osmý, který se jmenuje *Simchat Tora* („radost z Tóry“, letos 21. října - více o něm přineseme v příštím čísle). Právě radost z Tóry je klíčovým smyslem tohoto svátku.

V průběhu doby se svátek Sukot slavil různě. Například v době po přelomu letopočtu významní muži tancovali v chrámovém nádvoří a zpívali. V rukou měli zapálené pochodně.

Mimohádný význam měl obřad úlitby vody, který vypadal asi takto: v noci kněží přenášeli vodu ve zlatých nádobách od jezírka Šiloach na chrámovém nádvoří. Byli doprovázeni pochodňovým průvodem s tancem a zpěvem lidu. Voda se druhého dne použila na úlitbu během ranního obřadu. Tento obřad časem zanikl.

Na tento obřad přicházeli do Jeruzaléma poutníci, kteří se shromažďovali v průvodech; přitom v levé ruce drželi plod cedru a v pravé ruce drželi palmovou ratolest, do níž byly zapleteny tři snítky myrtového keře a dva vrbové proutky. Při tom zpívali žalmy a mávali tímto svazkem ve směru čtyř světových stran. Z chrámu se tento obřad přenesl i do synagog, kde se dodnes konají průvody s těmito ratolestmi.

I u tohoto svátku došlo během času k posunu v teologickém významu. Poslední svátek sklizně, po němž již následovala zima, podněcoval více než ostatní svátky smysl pro lidskou závislost na plodech země, které pocházely od Boha.

Izrael žije z nezasloužené milosti Boží právě tak jako v době putování pouští. A právě putování Izraele poustinou do zaslíbené země, kdy si Židé stavěli na poušti stánky, které je chránily před žárem slunce a chladem noci, připomíná důležitý symbol svátku Sukot - stavění stánků (stanů).

Stánek, *suka*, také připomíná *ananej ha-kavod* (oblak velebnosti), který Izraelce chránil na cestě pouští.

Bydlení „na čas“ ve stáncích má být symbolem důvěry v Boha, který chrání svůj lid i v ohrožení a nejistotách. Podle Maimonida je tento pobyt každoroční připomínkou skutečnosti, že snadný život mohou vystřídat horší časy. Suka připomíná, že život je více než blahobyť a zajištěná existence. Jsme na cestě pouze „se zavazadly“, jsme putující Boží lid. Svátek Sukot je tak svátkem svobody Božího člověka.

Stánky se staví z různých materiálů (většinou se staví spíše lehčí konstrukce). Suku musí tvořit nejméně tři stěny včetně vchodu. Střecha smí být podle tradice postavena jen z materiálu rostlinného původu a měla by být průhledná natolik, aby bylo možno v noci skrz ni pozorovat hvězdy.

O šabatu během svátku stánků se čte kniha Kazatel s důrazem na to, že nejdůležitější v životě člověka je být odevzdán do vůle Boží a usilovat o plnění Božích přikázání.

Nejhlubší pramen radosti ze svátku Sukot je v lásce Boží, jejímž výrazem a svědectvím je Tóra. A právě proto po sedmi dnech svátku stánků následuje den osmý, který se nazývá „radost z Tóry“.

*podle písemné práce Pavla Toepfera: Některé prvky židovské spirituality
s laskavým svolením autora*

O svědecké věrohodnosti

(připravil Miroslav Matouš)

Přečetl jsem si svědectví známého brazilského sportovce. Řekl o sobě, že si dříve počínal nevázaně. Když pro takový způsob života byly jeho výkony slabší, zapíjel neúspěchy alkoholem. Když však uvěřil v Ježíše Krista, zcela se proměnil. Ježíš, jak prohlásil, mu připravil novou cestu životem. - V současnosti hraje tento muž v sestavě proslulého západoněmeckého fotbalového týmu. Je známo, že hráči takových fotbalových klubů jsou placeni řádově v milionech dolarů.

Při čtení tohoto vyznání jsem si vzpomněl na biblického Zachea, jenž se Ježíšovým vlivem zcela změnil. Slíbil, že koho kdy jako celník ošidil, čtyřnásobně mu to vynahradí a zbytek podobně získaných peněz rozdá chudým. Nepochybují o tom, že Zacheus dodržel, co slíbil. Ale rád bych věděl, co potom dělal. Stal se snad rybářem? Nebo pastevcem? Anebo si zvolil jiné užitečné zaměstnání?

A tak mne napadá, že svědectví zmíněného brazilského fotbalisty v barvách německého klubu by bylo velice věrohodné, kdyby prohlásil, že své miliony převede na konto hladovějících dětí v Indii a stane se třeba zahradníkem.

To málo, co můžeš učinit, je mnoho - když někde odejmeš bolest a žal a úzkost nějakému tvoru, ať je to člověk nebo nějaké jiné stvoření.

Albert Schweitzer

*Přeji Ti získat růži,
nad trny k nebi rozkvetlou,
ne onu, snadno dostupnou
na poutové střelnici světa.*

300. výročí narození

M. L. Zinzendorfa a E. D. von Reuss

Jednota bratrská slaví v tomto roce také své „velké jubileum“. Proto jsme se rozhodli seznámit Vás v této zvláštní příloze, která bude vycházet v každém letošním čísle, s životem těch, kteří stáli na počátku obnovení naší církve.

Christian Renatus Zinzendorf, nemoc a smrt

V londýnské Jednotě bratrské je Christian Renatus - důvěrně zvaný Christel - nejbližším a nejhorlivějším pomocníkem svého otce. Je liturgem sboru, řídí obětavě chór svobodných bratří a vede rozsáhlou korespondenci. Pracuje dlouho do noci a potom ještě tráví několik hodin v rozjímání. Přibývajícím sklon k trudomyslnosti působí otcí i přátelům starosti. Protože Christel nesnáší mlhavé londýnské klima, v jehož ovzduší je plno uhelného prachu, trpí stále více silným kašlem, až ho v únoru 1752 uvrhne chrlení krve na nemocniční lůžko. Jeho přátelé o něj pečují v zahradním domě Westminsterského opatství, kde je trochu lepší vzduch. Otec ho často navštěvuje, nechce ale připustit - zavalen prací - že je to se synem zlé. Koná konferenci mimo Londýn, když ho 28. května 1752 dostihne zpráva o

Christianově smrti. V zoufalství spěchá Zinzendorf zpět do Londýna, sedí zdrcený u synova úmrtního lože a nemůže tento konec pochopit. Christlova rakev je přivezena 1. června po proudu Temže do Chelsea. Před krátkým časem zde získal Zinzendorf venkovské sídlo Lindseyhouse. Tady je zřízen hřbitov sboru (Gottesacker), kde nachází Christel svůj poslední odpočinek.

Ještě tvrději nežli otec je ztrátou svého syna zasažena matka. Erdmuth von Zinzendorf porodila 12 dětí, z nichž jen 4 přežily svůj dětský věk. Vedle 3 dcer Benigny, Agnes a Elisabeth je Christel jediný, vroucně milovaný syn! Když Erdmuth dostane do Ochranova zprávu o jeho onemocnění, chce se vydat ihned k němu na cestu, sama však onemocní tak, že musí cestu odložit. Když je konečně na cestě, přináší jí jeden bratr z Amersfortu blízko Zeistu zprávu o jeho smrti, která ji zasahuje jako rána palicí a odnímá sílu k další cestě. Musí si v Zeistu odpočinout. Odtud píše

svému synovci Heinrichovi von Reuss do Anglie: „Ach, milý Heinrichu, svět je pro mě opravdu příliš těsný. Táhne mě to úžasně do jiného světa, kde je nyní mému vyvolenému Christlovi tak blaze...“ Erdmuth trochu doufá, že ji Zinzendorf z Zeistu odveze. Ale ten se již znovu vrhl do práce a nemůže jejímu přání vyhovět. Nachází si pro ni také málo času, když konečně přijede do Londýna. Po několika týdnech, v nichž tráví mnoho hodin u hrobu svého syna, vrací se v hluboké depresi do Ochranova.

*Erika Geiger
překlad M.U.*

Synody v Zinzendorfově době

Zinzendorf konal rád mnoho synodů. Od roku 1736 se každým rokem konal nejméně jeden, někdy dokonce dva synody. První synod se konal v prosinci 1736 na zámku v Marienbornu.

Zinzendorf svolal z různých míst spolupracovníky na schůzi, na synodus, jak to bratři nazvali. Synodus je latinský tvar řeckého synodos, schůze, shromáždění, vlastně to znamená „být společně na cestě“.

K systematickému probádání prvních synodů ještě nedošlo, proto se musíme uskrovnit. Vybral jsem synod, který se konal v Zeistu roku 1746. K němu existuje zajímavý, doplňující pramen: Friedrich von Watteville, blízký Zinzendorfov

spolupracovník, napsal během tohoto synodu více dopisů Abrahamu von Gersdorf, který vlastně k synodu patřil, ale byl ještě v Marienbornu a do Zeistu se dostavil mnohem později. V těchto dopisech nepodává Watteville příliš obsažné zprávy o tom, o čem se na synodu mluvilo (k tomu slouží zápis), nýbrž popisuje, jak bratři a sestry během synodu žili, co mezi zasedáními dělali a jaká byla na synodu nálada.

O volbě synodu jsem žádnou stopu nenašel - ta je také nanejdříve nepravděpodobná. Domnívám se, že Zinzendorf ještě před synodem se svými nejužšími spolupracovníky určil, kdo by se měl na synod dostavit. Synodálové byli ubytováni na zámku v Zeistu. Pokoje sdílelo více osob, manželé byli odděleni.

Zasedání se konala v oranžerii v pravém křídle zámku, která byla později určena ke shromážděním zeistského sboru. Watteville poslal Gersdorfovi i skicu zařízení sálu: na šestihranném obvodu stály lavice. Uprostřed byl stůl, kde pravděpodobně seděl Zinzendorf. Hlavní stranu sálu zabírala lavice starších sboru. Zde měli místa Zinzendorf, Anna Nitschmannová, Zinzendorfovi rodinní příslušníci, hlavní starší a biskup Nitschmann. Erdmuth Dorothea seděla jako Zinzendorfova manželka samozřejmě na lavici starších, ale ne vedle Zinzendorfa. Tam seděla pravděpodobně Anna Nitschmannová, vedle ní „starší poutníků“ Rosina Nitschmannová a

potom teprve seděla „mama“ (Erdmuth Dorothea). Lavice, kromě té určené starším, byly postaveny po dvou za sebou. Za kruhem proti stěně stála ještě jedna lavice pro „hudbu“. Hudebníci doprovázeli mnoho písní, které se zpívaly na začátku a na konci každého zasedání (a někdy také uprostřed), a byly používány pro kantáty, které byly uváděny během synodu. Jídlo „poutníků“ bylo podáváno v suterénu hlavní zámecké budovy: stůl pro bratry, stůl pro sestry a holandský stůl, u něhož - cituji Wattevilleho - „jedli všichni vybraní Holanďané“. Jídla „poutníků“ šla na účet Jacoba Schellingera. Kde jedli ostatní synodálové a kdo jejich jídlo platil, o tom není zmínka.

Synodálové vstávali v 7 hodin, potom šli do krátkého, čtvrt hodiny trvajícího shromáždění, které konal obvykle Johannes von Watteville nebo Zinzendorf. Zasedání začínala většinou v 9 nebo v 10 hodin a trvala do 13 hodin. Po něm následovala obvykle „polední čtvrt hodinka“. Po jídle se šlo na procházku do zámecké zahrady. Ve 14 nebo 15 hodin se podával čaj a v 16 hodin začalo odpolední zasedání, které končilo mezi 18. a 20. hodinou. Dlouhá zasedání bývala někdy nakrátko přerušena. Také se nikdo neostýchal svolat noční zasedání.

Svatba Zinzendorfovy dcery Benigny s Johannesem von Watteville se konala během synodu. V noci z 20. na 21. května vykonal Zinzendorf svatební obřad, který trval od 23. do

jedné hodiny po půlnoci a který byl do poslední chvíle udržován v tajnosti. Požehnání manželskému páru vykonal Zinzendorf a A. Nitschmanová.

Jiné noční zasedání se konalo 12. června, když měl Zinzendorf ve 23 hod. přípravný proslov k vyslovení důvěry synodu. Tyto neobvyklé hodiny měly pravděpodobně zdůraznit důležitost událostí.

V sobotu se nekonala žádná zasedání, ale slavil se „sabbat“ s Hody lásky. V neděli se naproti tomu konala zasedání, při nichž byly předčítány dopisy a zprávy z různých sborů a pracovních oborů - tzv. „sborové zprávy“. Odpoledne navštívili někteří reformovanou církev v Zeist. Mnohokrát muselo být vytýkáno, že se bratři a sestry nedostavují na zasedání přesně nebo že během zdoluhavých jednání odcházejí jednoduše pryč.

Poznámky:

Synody v Zinzendorfově době nelze vůbec označit za „církevní parlamenty“. Byly spíše velkými konferencemi spolupracovníků (mluvilo se také o „synodních konferencích“); duchovně „vyzbrojovacími“ shromážděními pro osoby, které zastávaly zvláštní úřad ve sboru.

Zinzendorf byl na těchto synodech ústřední postavou. Dělal účetní rozvalu (bilanci), stručné shrnutí (resumé), mluvil o možnostech pro budoucnost, stanovil „plány“ pro spolupracovníky a jednotlivé pracovní

oblasti, které byly rozdělovány v závěru synodu.

Přítomní synodálové byli pro Zinzendorfa určitým způsobem korektory. Opatrně položenou otázku nebo kritickou poznámku mohli pronést bratři, kteří byli uznávanými autoritami. Opozice byla možná, ale byla spíše výjimkou.

Jednota bratrská nebyla demokratická, nýbrž theokratická. Vládl v ní Spasitel a platilo, aby byly Jeho plány s jeho lidem odhalovány a uznávány. K tomu se nehodily žádné demokratické způsoby jednání.

Z těchto konferenčních synodů se vyvinuly po roce 1760 (rok Zinzendorfova úmrtí) generální synody, které byly pokládány za nejvyšší orgány Jednoty bratrské. Paralelně k vývoji v jiných církvích se prosadila také v Jednotě bratrské v 19. stol. představa synodu jako církevního parlamentu. S odstraněním losu v 19. století rovněž definitivně zmizel theokratický element.

*Dr. Paul-Martin Peucker
ochranovský archivář
překlad M.U.*

Používání losu

Zinzendorf má od svého raného dětství zcela blízký osobní vztah k Spasiteli. To uměl také zprostředkovat svému sboru. Všichni v Ochránově jsou o Kristově blízkosti a přítomnosti přesvědčeni. Když je Spasitel tak jasné

přítomen, proč by si nemohli vyžádat jeho radu a pomoc při důležitých rozhodnáních? Vhodným prostředkem k tomu je los, který je kromě Ochránova užíván v pietistických kruzích. V losu může Pán vyjádřit svou vůli, když se použije „s vřelými modlitbami.... a důvěřivou nadějí... že zjeví svou vůli“.

V Ochránově se proto starší sboru a správci úřadů nevolili, ale byli ze vhodných kandidátů vylosováni. Los byl také používán v obtížných a neřešitelných otázkách, „*když obvyklé prostředky nestačily*“.

Hrabě zavedl tři losy: jeden pro „ano“, jeden pro „ne“ a jeden prázdný, který měl rozhodnutí odsunout. K losování se bere nejprve lístek, později se užívají také cennější materiály, odpovídající významu věci, kupř. stříbrná krabička, v níž leží tři, jako knoflík velké perleťové kotoučky - dva z nich jsou popsány s „ano“ a „ne“, třetí je bez nápisu.

Ovšem losování je povážlivá věc. Nedělá se určitý tlak na Pána Boha? Nehraničí to s pýchou, když se chce tímto způsobem vniknout do jeho rozhodnutí? Sbor těmto námitkám rozumí, ale je přesvědčen, jak myslí Christián David, „*že je nám Pán milostivý a přebývá s námi*“. Z této jistoty sbor nechce použít los „z opovážlivosti“, nýbrž z prostoduchosti, pokory a dětské důvěry zvolit to nejlepší.

Zinzendorf, který tuto dětskou důvěru naprosto sdílí, ví na druhé straně velmi dobře o nebezpečí losu.

Kromě toho má Jednota bratrská „*svůj plán a řád ... ne od apoštolů, nýbrž od samého Spasitele. Podle něho se pracuje na rovnosti bratrů a sester*“. Spasitel totiž, jenž byl narozen z ženy, ukázal - podle Zinzendorfova přesvědčení - že chtěl ženám znovu vrátit „respekt“, který ve společnosti své doby neměly.

S těmito idejemi o rovnoprávnosti žen Zinzendorf daleko předešel svou dobu. Nechce však setřít rozdíly mezi mužem a ženou. Svěbytnost a zvláštní schopnosti sester se mají ve sboru rozvíjet stejně jako ty, které mají bratři. Vedení a správa sboru musí ovšem zůstat v mužských rukách - „*kdyby sestry suverénně vládly, to by byl ve sboru zmatek*“.

*Erika Geiger
překlad M.U.*

Na prašných cestách ke slavnosti

(Saské noviny, květen 2000)

Od čtvrtka 25. do pondělí 29. května oslavuje Evangelická Jednota bratrská (Herrnhutter Brüdergemeinde) 300. narozeniny v saských Drážďanech narozeného Mikuláše Ludvíka Zinzendorfa a jeho manželky, hraběnky Erdmuth Dorothey. Zinzendorffem založená „Ochranovská hesla“ se překládají do 46 jazyků a jen v Německu je užívá milion evangelických křesťanů.

Mezi mnoha hosty ubytovanými v

Konferenčním domě a zotavovně JB nocoval v prvním poschodí spolkový prezident Johannes Rau s chotí a doprovodem. Pod stejnou střechou byl ubytován i Achim Felix, hrabě von Budyšín-Zinzendorf a Pottendorf (potomek Zinzendorfova staršího nevlastního bratra), který žije v Londýně a zabývá se historií jako svým koníčkem. Krátce před slavnostním začátkem položil tento 42 letý hrabě kytice k hrobům M. L. Zinzendorfa a jeho manželky Erdmuth Dorothey. Farář Štefan Reeb z JB se pokusil zorganizovat s ním a dalšími osmi Zinzendorfovými potomky rodinné sejití.

Kurt Biedenkopf, saský ministerský předseda, přiletěl do Ochranova vrtulníkem, stejně jako spolkový prezident. Vydal se do tohoto malého hornolužického města přímo ze zasedání Spolkové rady. Ve svém projevu na slavnostním aktu označil Zinzendorfa jako „hraběte bez hranic“. Vedle jazyka působícího dnes velmi barokně měl Zinzendorf také velmi moderní názory. Kupříkladu o toleranci a rovnocenném nakládání s nevolníky, otroky a šlechtici, ženami a muži. Když hrabě Zinzendorf přijímal uprchlíky z Čech a Moravy jako sobě rovné, vystoupily proti němu nepřátelsky stát a církev. To byl pro něj mezi jinými podnět odejít navzdor všem nebezpečím do Ameriky, aby i tam zvěstoval evangelium. Tak byl položen základ misijní činnosti. Jako jejich předkové putovalo 5 Čechů do Ochranova. 17. května vyšli ze

Suchdolu (Zauchtel). Stejně zaprášeni jako exulanti z Moravy, dorazili do Ochranova ve čtvrtek (25.5.). Jediným komfortem, který odlišil jejich 350 km dlouhou cestu od té před 275 lety bylo, že část trati jeli autostopem.

Jubilující Jednota bratrská v číslech

(Saské noviny z května 2000)

Ochranovská Jednota bratrská sestává z 19 samostatných církví, které se nacházejí ve 26 zemích světa. Největší počet členů (asi 90%) žije ve Východní a Jižní Africe a v Karibiku. Misionáři působí dnes zvláště v Zambii, Kongu, Hondurasu, na Východní Sibiři a v Nepálu.

Ze 2000 obyvatel Ochranova se jich 600 hlásí k Jednotě bratrské. Ta je také důležitým zaměstnavatelem: 120 lidí pracuje v Diakonii, 16 v truhlářství, 84 u firmy Dürninger, 33 ve výrobě „ochranovských hvězd“.

Asi 1500 zástupců ze 6 různých zemí se účastnilo slavnostních Hodů lásky, bohoslužeb, koncertů a her ze života hraběte. Z amerických provincií bylo 85 návštěvníků, více než 40 z Britské provincie, 50 z Čech a mnoho dalších z Holandska, Estonska, Lotyšska, Dánska, Švýcarska a Jižní Afriky. Mezi hosty byli pan Johannes Rau a jeho manželka. Federální pošta vydala známku, na níž se Zinzendorf a misionář Weiser setkávají s náčelníky Irokézů v roce 1742 (Pozn. red.: referovali jsme o ní podrobně v minulém čísle).

Zinzendorf

- průkopník ekumenismu

Během svých posledních let, které Zinzendorf prožil v Halle, společně s pěti blízkými přáteli, které si zde udělal, projednávali ustavení Společnosti, jejíž vyjádřený smysl „bylo být kvasem mezi všemi křesťany a pracovat pro spasení a obecenství všech lidí bez ohledu na jejich vlastní církevní napojení...“ O několik let později byla ta společnost utvořena a okamžitě se vyvinula do ekumenického řádu, který Zinzendorf a jeho přátelé nazývali Řád hořčičného zrna. Význačné církevní osobnosti, včetně anglikánského arcibiskupa z Canterbury Pottera a katolického kardinála Noaillese z Paříže, se staly členy tohoto Řádu, společně s členy evropských královských rodin a vysokých důstojníků britské armády....

Zinzendorfovo úsilí o jednotu všech křesťanů nebylo úsilím o organické spojení církví. On, ordinovaný farář luterské církve, který byl také konsekrován na biskupa Unitas fratrum, vytrvale zastával názor, že všichni křesťané mají svobodu najít si sobě přiměřený domov v „některé církvi“, ale současně rozpoznávat svou jednotu v Kristu se všemi lidmi. Považoval také za křesťanskou povinnost pracovat na strhávání všech bariér, které nějakým způsobem rozdělují lid Boží.

Byla to osamělá a často těžká cesta,

kteřou podnikla Jednota a její hrabě - biskup. A přece, když se díváme, co se před značným časem začalo dít v církvi po celém světě, vidíme zcela zřetelně, že Zinzendorfova vize dostala tvar - a to se začalo dít v r. 1910, když se konala Edinburská misijní konference. Pevnější tvar se uskutečnil v r. 1948 s vytvořením Světové rady církví, v níž je Unitas fratrum, skrze své provincie, v současnosti aktivně zastoupena.

Avšak i ve 20. století jsou církve, které plně nevstupují do ekumenického života - učení a praxe stále mohou rozdělovat. Takové rozdělení

nás bolí tak, jako bolelo Zinzendorfa v jeho době, ale on strhl mnoho náboženských překážek a rozšířil misionářskou činnost obecné církve.

Wilfred Mortimore
(Výňatek ze stejnojmenného článku,
Moravian Messenger, září 2000)

V Tvé ruce jdeme bezpečně

(Wir gehn getrost an deiner Hand)

Erdmuth Dorothea Zinzendorf

(na nápěv písně „To putování v dnešní čas“ BZ 300)

V tvé ruce jdeme bezpečně,
když ty nás vedeš, Pane.
My poznali, že věrný jsi,
ať stane se co stane,
že cokoliv na nás vložíš,
ke snášení dáš sílu
a jak od nás očekáváš,
s odvahou půjdem k dílu.

Tvůj pohled plný milosti
nás doposud chtěl vésti,
my nežádáme náhradu
za všechny obtíže.
To pro církve je radost
připomínat si vděčně,
kdy býval mnohý zármutek
překonáván společně.

překlad M.U.

Zinzendorf dle vyobrazení
v posledním vydání zpěvníku
Jednoty bratrské